

MONITORING 21. 9. 2013

Domáci:

Filip: Vláda ČSSD? Možná ji podpoříme (rozhovor, Právo, str. 7);

- Pane předsedo **KSČM**, co říkáte tomu, že bývalý prezident Václav Klaus veřejně podpořil volební blok Hlavu vzhůru!, který vede Jana Bobošíková, která byla v roce 2008 prezidentskou kandidátkou **KSČM**?

Nejsem nijak překvapen, protože to, co předváděla ODS vůči Václavu Klausovi jako svému zakladateli, mi připadalo až za hranou vkusu. ODS to předvádí dodnes svými přihlouplými billboardy, kterými klesla opravdu na dno. Pokud jde o nominaci Jany Bobošíkové, už v té době jsem jasně říkal, že je středopravý politik. A protože tehdejší složení Sněmovny a Senátu bylo středopravé, musela **KSČM** – pokud chtěla se svým kandidátem proti Václavu Klausovi uspět – vybírat kandidáta z této části spektra. Ale nebojí se spolupráce s levicí. Tady vždy bude levicová scéna silná. My prostě ten husitský základ jako Češi v sobě máme.

- Nebyla ale kandidatura Jany Bobošíkové jen nástrojem, jak pomoci Václavu Klausovi ke zvolení prezidentem?

To určitě ne. Byla to veřejná volba, **KSČM** nedala v žádném kole Václavu Klausovi žádný hlas.

- Je **KSČM** připravena po volbách tolerovat nebo podporovat menšinovou vládu ČSSD?

To je otázka, která bude řešena kolektivními orgány strany, výkonným výborem a ústředním výborem až po volbách.

- A vy osobně, jaký na to máte názor?

Jsem přesvědčen, že je to jedna z možných variant povolebního uspořádání.

- Bylo by pro vás překážkou v podpoře menšinové vlády ČSSD, kdyby prezident Miloš Zeman nejmenoval premiérem předsedu Bohuslava Sobotku, ale třeba některého z dalších politiků, třeba prvního místopředsedu Michala Haška?

Jsem přesvědčen, že politická strana těžko může vstupovat nějak razantním způsobem do výsostné pravomoci prezidenta republiky. Ústava nepředepisuje prezidentu republiky, koho má pověřit sestavením vlády.

- Vůli prezidenta republiky tedy budete respektovat?

Samozřejmě že se k tomu návrhu velmi nahlas vyjádříme, ale nemyslím si, že při rozložení ústavních kompetencí musí prezident respektovat takový názor.

- Věříte, i na základě průzkumů veřejného mínění, že má skutečně levice šanci získat ve Sněmovně většinu?

Jsem přesvědčen, že občané ČR budou volit více podle své životní a sociální zkušenosti, a že se nechají méně ovlivnit mediální kampaní. Protože zkušenost s politickými stranami, které jsou více podnikatelskými projekty, je po roce 2010 velmi smutná.

- Máte na mysli ANO Andreje Babiše nebo Úsvit Tomia Okamury?

Domnívám se, že tam je mnoho podobností s projektem Věcí veřejných.

- Přesto, jste připraveni s těmito dvěma stranami, pokud se dostanou do Sněmovny, jednat a spolupracovat?

V parlamentní demokracii je samozřejmě nutné jednat se všemi subjekty, které se dostanou do Sněmovny. Vyloučit někoho z jednání mi připadá nejen nedemokratické, ale dokonce hloupé. Pokud **KSČM** kdykoliv vyjednávala, vždy respektovala princip poměrného zastoupení. To znamená, že musíme a budeme jednat i s těmito subjekty, samozřejmě pokud překročí pětiprocentní práh do Sněmovny.

- Považujete Stranu práv občanů – zemanovce za konkurenci pro **KSČM**?

Konkurencí je každá politická strana, která kandiduje. Pokud jde o program, oni se k programu levice úplně nehlásí, takže v tomto ohledu chtějí pravděpodobně oslovit jinou část politického spektra.

- Dokážete si představit, že byste menšinovou vládu ČSSD podporovali z poslaneckých levic právě společně s SPOZ?

Tak jak jsem odpovídal na tu otázku na začátku. I to je možný povolební model. Nevylučuji nic. Bude samozřejmě otázka, jak volby dopadnou. Teoreticky z politologického hlediska i z pohledu praktické politiky je tato varianta také možná.

- Pokud by na tuto variantu došlo, budete mít personální požadavky? Funkce náměstků ministrů nebo v rámci Sněmovny?

KSČM bude za každých okolností trvat na poměrném zastoupení v orgánech Sněmovny. Pokud jde o exekutivu, tady je otázka zásadního strategického rozhodnutí **KSČM**, jestli má, nebo nemá vstupovat do vlády. A to bude řešit až po skončení voleb.

- ČSSD si zakázala spolupráci s **KSČM** na vládní úrovni tzv. bohumínským usnesením. Když byste se rozhodli pro přímé vládnutí, jak byste toho chtěli docílit přes tuto překážku?

To není problém **KSČM**, to je problém ČSSD.

- Měla by podle vás soc. dem. přehodnotit své stanovisko ve věci tohoto usnesení?

KSČM je suverénní politická strana, nevstupuje do práv jiných politických stran. Ostatní strany se musí rozhodnout, jak budou postupovat. Jestli zradí program, nebo jestli budou programově čitelní a čistí.

- Jaký volební výsledek **KSČM** byste považoval za optimální?

Tak jak říkám pokaždé, netipuji výsledek, neodhaduji ho, nezabývám se nijak detailně předvolebními průzkumy, protože to jenom člověka zatěžuje a odklání od praktické politické práce v kampani. V tomto ohledu by zvýšení počtu voličů byl pro **KSČM** úspěch.

- Před volbami v roce 2010 to vypadalo, že levice výrazně uspěje, realita byla nakonec jiná. Nemáte strach z opakování takového scénáře?

Proto nesázím na výsledek voleb a raději pracuji na tom, aby co nejvíce lidí znalo a pochopilo program **KSČM**. Scénář může být různý. Mohou projít tři nebo také osm stran. Podle volebního výsledku rozhodneme o dalším postupu. Důležité bude, aby stát za krize, do které ho přivedla vláda ODS a TOP 09, řídili ti, kteří budou ochotni respektovat to, že neoliberální model zcela selhal. Model řízení státu bude muset být více solidaristický a bude muset sestávat z aktivní role vlády v ekonomice.

- **KSČM** vydala stanovisko, ve kterém uvedla, že pokud dojde k útoku na Sýrii, vláda Jiřího Rusnoka by měla zahájit jednání o vystoupení ČR z NATO. Budete takový požadavek formulovat i vůči nové vládě?

KSČM za každých okolností podporuje dodržování norem mezinárodního práva. A žádný útok, který nemá za sebou mandát Rady bezpečnosti OSN, nemůže být považován za nic jiného než za agresi. Pokud by se pakt, ve kterém je ČR účastna, měl dopustit agrese, tak v tom případě je legitimním plánem nejen **KSČM**, ale občanů ČR, aby učinili kroky, které vedou k tomu, že agrese bude odsouzena. Občané, kteří neměli šanci o tom rozhodnout, mají právo, aby požadovali po vládě, aby se zachovala v souladu s normami mezinárodního práva a agresi odsoudila.

- Vráťím se k prezidentu Zemanovi, jak hodnotíte jeho dosavadní výkon ve funkci?

Pan prezident Zeman zatím dostal svým slibům, které dal v předvolební kampani. Někdy mám dojem, že jeho okolí mu nepřipravuje dostatek kvalitních materiálů, jaké by prezident pro své politické úvahy i rozhodnutí potřeboval.

- Doporučil byste tedy prezidentovi, aby na Hradě provedl personální změny, třeba ve funkci kancléře?

To je věcí prezidenta, říkám jenom svůj dojem z toho, co se odehrává. A jistě není mým právem vybírat panu prezidentovi jeho okolí.

- Jak hodnotíte vládu Jiřího Rusnoka v demisi?

Jednotné hodnocení by asi nebylo vhodným modelem. Tam je řada individualit. Je jistě velmi složité dát dohromady kompaktní tým, vzhledem k různorodosti názorů ve vládě. Některé ministry hodnotím velmi pozitivně, u jiných mám pochybnosti o tom, že by mohli v některých příštích vládách působit.

- Mohl byste jmenovat konkrétně?

Myslím, že to je nadbytečné. Jde o vládu, která nezískala podporu parlamentu, jde o vládu, která nevězla z řádných voleb. V tomto ohledu si myslím, že je nesprávné, abychom ji hodnotili z hlediska jedné politické strany.

- Aktuálním problémem je budoucnost OKD, uzavření dolu Paskov. Jaké řešení nabízí **KSČM**?

Domnívám se, že jediným řešením je změnit management v OKD u dolu Paskov. To lze u soukromého vlastnictví učinit pouze tak, že ten důl si koupí někdo jiný, když ti manažeři zcela selhali. Anebo se rozhodli ve svém manažerském řízení tu slepici, která snášela zlatá vejce, vytunelovat a pak ji odhodit. Pokud mám mluvit za sebe a za **KSČM**, jsem spíš toho názoru, že tu důvěru může zařídit stát tím, že znehodnocené akcie toho podniku koupí, byť za korunu nebo za jinou dohodnutou cenu, od původních vlastníků. A dosadí tam management, který bude schopen uvést důl opět do zisku.

- Takže navrhuje, aby stát důl Paskov zakoupil?

Ano, jsem přesvědčen, že stát bude lepší vlastník než ti, kteří tam jsou doted'.

- V tom případě předpokládám, že nesouhlasíte s postupem Rusnokovy vlády, která odmítá důl Paskov zafinancovat.

Neřekl jsem, že to má vláda zafinancovat. Řekl jsem, že by vláda měla udělat krok, který povede ke změně vlastnictví. To lze udělat tím, že si to koupí a nabídne důl někomu jinému, nebo bude důl provozovat jako státní podnik. Při rovnosti vlastnických forem, při právu státu něco vlastnit, něco provozovat, to je ústavní právo státu, tak je takový postup možný a já ho dokonce doporučuji.

- Budete v novém volebním období prosazovat zakládání nových státních podniků?

Je to programem **KSČM**, že stát se nemá zbavovat práva něco vlastnit a provozovat, protože řada soukromých vlastníků je horší než stát.

- V kterých oborech byste chtěli státní podniky zakládat?

V každém případě jde o energetiku, zásadní komunikační sítě, silnice, železnice. Tady není nutné, aby v silničním hospodářství působila změť soukromých podniků, které spíše chtěly stát vysát, než by mu pomáhaly svojí prací, svými schopnostmi k vybudování chybějící sítě. Jsem přesvědčen, že některá výběrová řízení, třeba na D 47, ukazují, že pokud by stát měl takovou společnost, která by byla schopna stavět základní páteřní síť, byl by na tom lépe, než když si na to najímá firmy, byť velké, mezinárodní, ale přesto s pochybným výsledkem práce.

- Směřovala by tato aktivita i do bankovníctví a telekomunikací?

To v každém případě.

- Chcete tedy prosazovat vznik státní banky, což má ostatně v programu ČSSD?

My jsme měli v programu banku v rukou státu mnohem dříve. Mě může jenom těšit, že jiné politické strany od nás opisují.

- Státní banka by byla k dispozici i běžným klientům?

Samozřejmě. Stát se konkurenčního boje musí účastnit vzhledem k tomu, co se odehrálo od roku 2007, od obrovské bankovní krize, která se z USA přesunula do Evropy a dalších zemí. Bankéři vůbec nezvládli svoji roli. Naopak vyvolali krizi svou nenasytností a neschopností si uvědomit, jaké dopady do běžného života občanů, kteří se živí vlastní prací, přinesli.

- Měl by stát vstoupit na trh mobilních sítí?

Myslím, že pro stát je velmi nebezpečné, když všechny mobilní sítě provozují nestátní organizace, protože zabezpečení například utajených hovorů je podle mého soudu v tuto chvíli zcela nemožné.

- V programu máte uvedeno, že chcete prosadit zákon o minimálním důchodu s tím, že by tato penze časem mohla dosáhnout 10 tisíc korun. Kdy by se tak mohlo stát?

Je potřeba si uvědomit, že této hranice je třeba dosáhnout již v novém volebním období. Proto to máme v programu. Náš program realisticky zvažuje možnosti státu v následujících čtyřech letech. Už na sjezdu v roce 2012 jsme řešili aktuální úkoly, které má před sebou **KSČM**. Ty jsme také přepracovali do volebního programu krajů. Ukázalo se, že to bylo správné, protože jsme odpovídali

na otázky, které občany skutečně pálí. Náš volební program je koncipován na dobu čtyř let, respektive krátce ji přesahující, vzhledem k plánovacímu období čerpání evropských prostředků.

- Kde ale chcete na své záměry vzít peníze? Státní rozpočet je napjatý, ekonomická situace není příznivá.

My také předkládáme otevřeně lidem názor, že chceme změnit daňovou soustavu, a to diferenciací daní u fyzických i právnických osob. U fyzických osob nejméně tři pásma, u právnických dvě pásma. Musí přestat vydírání občanů a snižování koupěschopné poptávky neustálým zvyšováním nepřímých daní.

- U daně z příjmu fyzických osob, která tři pásma chcete zavést?

Základní sazba by byla 15 procent, u příjmů nad půl miliónu korun ročně 25 procent a u příjmů nad milión ročně 32 procent.

- A pro firmy?

Zůstala by základní daňová sazba 19 procent. U firem nad deset miliónů korun ročního zisku by byla 25 procent. Tady ale víme, že budeme muset vyjednávat, vzhledem k tomu, že to je ojedinělý návrh. Je možné to rozložit do pásem, začít na 21 procentech, 22 procentech atd. Aby se firmy mohly připravit. Nejsme hazardéři, abychom postupovali jako Miroslav Kalousek, kdy lidé týden před začátkem nového zdaňovacího období neví, jaká je sazba DPH.

- Platí, že budete prosazovat referendum o církevních restitucích?

Ano, platí. V programu máme ústavní zákon o obecném referendu. Pokud by neprošel, tak bychom chtěli zákon o speciálním referendu k církevním restitucím.

- Mezi státem a církvemi je už ale uzavřena smlouva. To není překážkou?

To, co vzniklo za trvání zákona, není možné změnit. Samozřejmě ta smlouva je taková, že stát vydává. Jakmile se zákon zruší, tak smlouva by zanikla. Smlouva na zákon odkazuje. To, co by nebylo vydáno, by podléhalo jednání o jiném řešení problému. Smlouva neobsahuje, že se třicet let bude platit tolik a tolik.

- Církvím by tedy majetek, který by byl vydán do zrušení zákona o církevních restitucích, zůstal?

Ten by zůstal, pokud by se neprokázalo, že byl vydán pod nátlakem, nebo by se prokázalo, že jim nenáležel. V souvislosti se zrušením zákona by se musely revidovat jednotlivé kroky, které tam vznikly.

- Jak byste chtěli řešit financování církví?

My nejsme toho názoru, že by to mělo zůstat u původního modelu, kdy stát platí mzdy duchovních. Nepovažujeme za možné, aby jednomu občanskému sdružení, byť je církví, se hradily platy. Je třeba narovnat vztahy státu a občanské společnosti, tedy, ke všem občanským sdružením stejný přístup.

- Z čeho by ale pak měly církve žít?

Ze svých příspěvků. Církevní daň je součástí právního řádu v Německu nebo Rakousku. Každý by se k ní mohl přihlásit a hradit provoz své církve.

- **KSČM** chce zahájit diskusi o zpřesnění a doplnění Ústavy ČR. V jakém směru?

První, co je, je naplnění ústavy, tedy zákon o styku obou komor parlamentu. To je skutečně první úkol. Musí se také udělat analýza dvacetiletého působení Ústavy ČR. Z ní vyplyne, co působí největší problém a jestli se má s ústavním filtrem pohnout.

Ráno kapitalista, večer komunista (Den s Vojtěchem Filipem, MfD, str. A5)

DEN S LÍDREM Předseda **KSČM** Vojtěch Filip v pražské stranické centrále přijímá podnikatele a zasvěceně mluví o investicích v Asii. Odpoledne na mítinku nasazuje rudou barvu a mluví o sociálních jistotách. MF DNES přináší v seriálu pohled za kulisy volebních pódíí – s lídry osmi stran tráví celý den.

Předseda **KSČM** Vojtěch Filip prochází tábořskou ulicí 9. května. Kolemjdoucím ženám rozdává gerbery a omlouvá se, že se nebude moci zúčastnit velkého stranického mítinku v říjnu. Předseda okresního výboru Ladislav Šedivý s vizáží stárnoucího rockera ho doplňuje letáky a lízátky s třešněmi, symbolem **KSČM**.

Jak Filip, tak Šedivý jsou v Táboře známými tvářemi, řada lidí je poznává, berou si předvolební materiály a chtějí se s předsedou vyfotit, byť občas zazní, že **KSČM** volit nebudou. Jiní vyjadřují podporu a slibují svůj hlas. Zdvořilé, ale rázné odmítnutí nabízené květiny zazní z úst kolemjdoucích žen asi jen dvakrát.

Tak vypadá předvolební kampaň, jak ji zná většina voličů. Den Vojtěcha Filipa, který vede na jihu Čech komunistickou kandidátku, však začal o mnoho hodin dříve. Úplně přesně ve čtvrt na šest ráno, kdy obvykle vstává.

Bílý lev z Vietnamu

Výzdoba kanceláře ve čtvrtém patře domu v pražské ulici Politických vězňů naznačuje, že její obyvatel je fanouškem asijské kultury. V rohu stojí obrovitá porcelánová váza z Vietnamu, na stěnách se střídají obrazy české krajiny s výjevy z Dálného východu, které střeoevropskému oku mohou připadat trošku kýčovitě. Nad masivním stolem visí mezi okny zarámovaný diplom v asijském jazyce. "Je to nejvyšší vietnamské státní vyznamenání. Něco podobného jako v Česku Řád bílého lva," vysvětluje hrdě Vojtěch Filip ve stejný den v osm hodin ráno novinářské návštěvě.

Zdvořilostní potlach na uvítanou je však po chvíli potřeba přerušit, přichází první pracovní návštěva. "Řada lidí si myslí, že po rozpuštění Sněmovny nemáme co dělat, a tak mě žádají o schůzku. Takže mám práce ještě více," říká se smíchem předseda komunistů.

Podnikatel, cyklisté, diplomatka

Běžnou agendu, jako jsou odpovědi na dotazy médií, ladění termínů televizní debaty či vyřízení žádosti slovenského studenta o stáž v sídle **KSČM**, tak Filip vyřizuje mezi jednotlivými schůzkami. Podnikatel Ota Štros se však zdrží jen krátce. Přesto je jeho návštěva velmi důležitá. "Inženýr Štros mi přinesl informaci, že se v Mongolsku vypsala tendra na čističku odpadních vod za 350 milionů eur. Toho by se mohly zúčastnit i české firmy," říká Filip a dostává se tak hned k tématu, které je mu opravdu blízké.

Z následujících slov vyplývá, že výzdoba kanceláře není opravdu náhodná. Filip s hlubokým vhledem mluví o ekonomické situaci v Ázerbájdžánu, Turkmenistánu či Vietnamu. Vypočítává surovinové zásoby jednotlivých zemí a bez váhání sype z rukávu krkolomná jména tamních politiků i názvů měst. A co je asi nejdůležitější, má dokonalou představu, kde by se mohly české firmy uplatnit, koho oslovit, koho komu doporučit.

"Sbírat informace je v informační společnosti to nejtěžší. Musíte vytřídit ty podstatné," popisuje předseda ve chvíli, kdy už za dveřmi čekají další hosté.

Tentokrát nepůjde o byznys, ale o sport. Filip přislíbil pomoc zástupcům Českého svazu cyklistiky v jejich snaze o znovuoživení Závodu míru. "Mám pro vás dobré zprávy," vítá je ve dveřích. Den předtím se totiž už sešel s Gustavem Slamečkou, poradcem ministra financí Jana Fischera. Požádal ho, zda by se mezi 800 miliony korun, které jsou v rozpočtu vyčleněny na sport, nenašlo něco na Závod míru.

Potvrdilo se tak heslo, že sport spojuje. Zájem o obnovení etapového závodu sdílí předseda komunistů i s miliardářem Zdeňkem Bakalou, který se stal po oznámení o uzavření Dolu Paskov na Karvinsku i mezi nelevicovými voliči synonymem nenáviděného kapitalisty.

Co plánuje s NATO?

Sekretariátu strany se mezitím ohlásila nová britská velvyslankyně Jan Thompson. Vojtěch Filip rychle volí vhodnou kravatu, obléká sako a ambasadorce vychází vstříc s kyticí růžových růží. Těžko říct, zda má šéf komunistů tak dokonalý odhad na ženy, nebo zda šlo náhodou, ale přesně trefil vkus velvyslankyně. Thompson si totiž pro setkání zvolila kostým se vzorem stejných růží, jaké pro ni Filip přichystal.

Diplomatka se zdrží přesně hodinu. "Po úspěchu v krajských volbách minulý rok se u mě postupně začali hlásit velvyslanci západních zemí. S rostoucími preferencemi **KSČM** je všechny zajímá jedna otázka: Jaký je náš vztah k NATO a Evropské unii?" říká Filip po odchodu Thompson a opětovně se rozhovoří na téma mezinárodních vztahů, které jsou evidentně jeho silnou stránkou. Po křesle ministra zahraničí však netouží – podle jeho vlastních slov mu v tom brání neznalost angličtiny.

Fanoušek rocku z jihu Čech

Kolem poledne je konečně čas vyrazit za voliči do jižních Čech. Při jízdě předseda komunistů překvapí hudebním vkusem. Lidé, kteří si pamatují oslavy Prvního máje s dechovkou, by si ho s **KSČM** zřejmě nespojili. Filip, jehož hlavu v sedmdesátých letech zdobily dlouhé, "máničkovské" vlasy, hraje na baskytaru a je fanouškem průkopníků britského metalu.

Do Tábora tak přijíždíme při dunění sóla na bicí ze skladby Moby Dick od Led Zeppelin. Na ulici se pak především senioři dávají s Filipem do řeči. Stěžují si na nízké důchody, zneužívání sociálních dávek a rozkradený stát. Přesto se dlouho nezdržujeme. Gerbery jsou rozdané během půl hodiny a je potřeba dorazit včas do Českých Budějovic. Tam je na čtvrtou hodinu naplánována základní členská schůze a přijímání pěti nových členů. Podle okresního šéfa **KSČM** Bohuslava Mrázka přibylo od začátku roku v Budějovicích už dvanáct mladých komunistů. "Pomohly nám protesty studentů. Začalo se o nás mluvit a hlásí se více lidí," popisuje Mrázek vedlejší efekt studentských protestů proti jmenování komunistky Vítězslavy Baborové krajskou radní pro školství, které nakonec skončily její rezignací. Ještě předtím s Filipem rychle vyřizují korespondenci: odpověď soukromé jazykové školy na názor **KSČM** k dotacím pro soukromé školství či gratulaci členovi strany k osmdesátinám. Za dveřmi mezitím už čekají netrpěliví straničtí nováčci. Schůze je však neveřejná, Vojtěch Filip se už do Prahy nevrací a na noc zůstává v Budějovicích.

Obecné referendum možná už za rok (Právo, str. 1)

Přijetí eura, zrušení Senátu, dostavba Temelína, pronájem gripenů – to jsou jen příklady témat, o kterých by občané mohli rozhodovat v celostátním referendu. Kdyby ale taková možnost existovala. Teď se rodí unikátní šance prosadit ústavní zákon o všelidovém hlasování, s nímž ústava už dvacet let počítá a který už víc než desetkrát marně ležel v parlamentu.

Naději získat v příští Sněmovně ústavní většinu totiž mají strany, které **obecné referendum** prosazují

– tedy soc. dem., komunisté, KDU-ČSL, zemanovci i ANO.

Měly by na to zhruba rok. K přijetí je zapotřebí ústavní většina 120 hlasů ve Sněmovně a 49 v Senátu. V horní komoře ji sice nyní levice má, ale při podzimních volbách v roce 2014 by ji mohla ztratit.

Đábel se však skrývá v detailech. Partaje by se totiž musely dohodnout na klíčových ustanoveních, podobně jako tomu bylo při schvalování přímé volby prezidenta. Trest smrti, který by podle průzkumů podpořila většina lidí, je z referenda vlastně vyloučen, neboť je v rozporu s mezinárodně právními závazky Česka. Lidé dosud ve všelidovém hlasování rozhodovali jen jednou, a to v červnu 2003 o přistoupení k EU. Kromě toho v Česku platí jen zákon o místních referendech.

Ale co další sporné momenty? Budou moci vyvolat referendum jen občané, nebo ho bude muset schválit i parlament? Kolik set tisíc podpisů voličů bude potřeba? Bude výsledek platný vždy, nebo jen když se ho zúčastní určitý počet lidí? Bude někdo kontrolovat ústavnost referenda?

A to nejsou všechny otázky. O čem občané nebudou moci rozhodovat? Bude se hlídat pravost podpisů? Může vláda obejít parlament a vyvolat referendum? To jsou další úskalí.

Ano, nebo ne

Podle předsedy Ústavního soudu (ÚS) Pavla Rychetského by ústavní zákon o **obecném referendu** měl jasně vymezit okruhy, kde by bylo zakázáno referendum vypisovat.

"Ustálenou praxí v různých zemích je, že nelze referendum vypsát o daních nebo základních lidských právech a svobodách. Mezi další možná omezení patří, že nelze nahrazovat verdikty soudů, zejména trestní rozsudky," řekl Právu.

Podle Rychetského zákon musí stanovit způsob, jak lze všelidové hlasování vyvolat, a stupeň závaznosti jeho výsledku.

"A v každém případě ústavní zákon by musel jednoznačně stanovit, že předmětem referenda může být jen otázka, která nepřipouští více odpovědí než ANO a NE," upozornil.

Návrhů prosadit zákon o referendu obecném byla v minulých letech řada, zejména z řad poslanců ČSSD a komunistů. Žádný se ale nedostal daleko.

Stínový ministr vnitra soc. dem. Jeroným Tejc řekl Právu, že se ČSSD dlouhodobě snaží prosadit zákon o referendu. Kvůli nákladům by jeho konání spojoval s volbami.

"Muselo by se konat poté, co by se k otázce přihlásil určitý počet voličů. Jestli 50 nebo sto tisíc, je na diskusi. Naopak stanovit 50procentní účast pro závaznost mi nepřijde dobré, jedině v případech nejdůležitějších otázek," uvedl.

Dodal, že jinak by požadavky na účast mohly být 30–40 procent a alespoň 25 procent z těchto voličů by muselo být pro návrh, aby platil.

Velká úskalí Tejc v prosazení zákona nevidí. "Nemyslím si, že by referendum bylo nadužíváno. A neměli bychom se bát přímé demokracie jako něčeho, co stát oslabí. Opak je spíš pravdou," dodal s tím, že by nad ústavností hlasování bděl ÚS.

Předseda komunistů Vojtěch Filip by stanovil hranici pro počet podpisů na 100 tisíc a byl by pro to, aby referendum bylo pro parlament závazné. S Tejcem souhlasí, že by lidé například o daních rozhodovat neměli, naopak ale nevidí důvod zavádět kvorum pro platnost referenda. Tím pádem by rozhodlo třeba i deset procent voličů.

"Kvorum pro účast ve volbách také není. Těm, kteří by se nevyjádřili, by otázka byla jedno," uvedl Filip.

Také se neobává, že by referendum mohlo přinést problémy. "Ve Švédsku také zrušili jednu komoru parlamentu a nevyvolalo to v zemi nějaký exces. Časté konání referenda spíše posiluje, než oslabuje demokracii," dodal Filip, jehož strana chce po volbách vyvolat referendum o církevních restitucích. Dát větší hlas lidem chce i ANO Andreje Babiše. "Naším záměrem je v řadě případů posílit přímou demokracii a toto je jeden z nich," řekla místopředsedkyně ANO Věra Jourová.

S referendem počítají i zemanovci. "Připravíme zákon o **obecném referendu**, které umožní občanům spolurozhodovat o závažných otázkách země," píšou v programu.

Co třeba atom?

S větším odstupem se na všelidové hlasování dívá Pavel Bělobrádek, šéf lidovců, jejichž návrh na referendum už kdysi prošel až do Senátu, kde ho zastavila ODS.

Podle něj KDU-ČSL se referendu principiálně nebrání, je ale třeba správně nastavit jeho parametry. Zakázal by třeba hlasovat o daních, národní bezpečnosti či zákonech.

"Od toho máme parlament, neměli bychom se ureferendovat k smrti. Zodpovědnost musejí nést politici, neměli by se schovávat za rozhodování občanů. Hlasování by se mělo vyvolat spíše na základě podpisů stovek tisíc než desítek tisíc lidí," řekl Právu.

Podle Bělobrádka v případě referend hrozí například nebezpečí, že jako v Japonsku bude problém s jadernou energií, odstaví se elektrárny a za pár let se to ukáže jako chyba.

Opačný názor má senátor a lídr hnutí Úsvit přímé demokracie Tomio Okamura. "Navrhujeme závazné referendum bez výjimek. Lidé by mohli o jakýchkoli zákonech hlasovat, navrhopvat je, upravovat i rušit," sdělil Právu.

Hranici pro vyvolání referenda by si představoval na 80 tisících voličů s minimálně 50procentní účastí pro platnost hlasování. I pro Okamuru by případnou ústavní pojistkou byl ÚS. "Lidé si nerozumnosti neodhlasují, třeba Švýcaři zamítli šest týdnů dovolené, i když by se předpokládal opak," dodal.

Pecina chce přijmout tisíc policistů (Právo, str. 4)

Až tisíc nových policistů a dvě stovky hasičů by už v příštím roce mělo po celé České republice pomáhat lidem v nouzi. V Ostravě to prohlásil v pátek ministr vnitra v demisi Martin Pecina, který je lídrem zemanovců právě v Moravskoslezském kraji.

"Mám příslib navýšení finančních prostředků v rozpočtu resortu vnitra. Příští týden by to mělo vládou projít, a jakmile parlament rozpočet schválí, což doufám, že bude nejpozději v prosinci, tak se okamžitě začnou nabírat noví policisté a hasiči," řekl.

Podle něj je akutní nedostatek policistů a hasičů alarmující. "Policistů na ulici se nám zoufale nedostává a situace v Hasičském záchranném sboru je obdobná. V celé republice chybí více než šest set hasičů, aby byly naplněny stavy, které nařizují vyhlášky a zákony. Musíme se snažit velmi rychle tento nezákonný stav napravit," uvedl.

Dvě stě jich zamíří na sever Moravy

Výběrová řízení by podle ministra Peciny mohla začít už letos. "Ale až po schválení rozpočtu parlamentem bude policejní ředitel oprávněn nové policisty přijímat. Očekávám, že výběrová řízení skončí někdy v únoru až březnu," doplnil.

Pětina nově přijatých policistů zamíří do Moravskoslezského kraje. Většina z těchto policistů podle něj zůstane v ulicích Ostravy či posílí obvodní oddělení na Karvinsku.

"Všechny síly a prostředky vložíme do přímého výkonu služby," slíbil policejní ředitel Moravskoslezského kraje Tomáš Kužel.

"Vedení policie dlouhodobě vnímá, že Moravskoslezský kraj je jedním z nejzatíženějších v Česku s ohledem na majetkovou a násilnou trestnou činnost. Některé lokality v tomto kraji pro nás znamenají zvýšené nároky při zajišťování bezpečnosti a jsem velice rád, že i v době, kdy nebyly ideální vytvořené podmínky, tak jsme byli schopni to řešit ze svých zdrojů," řekl v Ostravě policejní prezident Martin Červíček.

"Ale opravdovým řešením je přidání většího počtu policistů do Moravskoslezského kraje, kde tímto překročíme magickou hranici čtyř tisíc policistů. Všechny tyto dvě stě policistů chceme umístit v Ostravě, Frýdku-Místku či v Karviné tak, abychom zajistili pro lidi větší pocit bezpečí," dodal Červíček.

"Pokud bude pravda, co řekl ministr, a do kraje přijdou dvě stovky nových policistů, tak je to pro nás velmi významné," sdělil Kužel.

Jak zkrotit Zemana? První návrh je hotov (MfD, str. A1 + str. A2)

Miloš Zeman si začal vykládat ústavu po svém. Jmenoval vlastní vládu a chtěl ji držet u moci co nejdéle. Proto rychle vznikl návrh zákona, který má upravit jeho pravomoci.

PRAHA Kdyby už platila nově navržená změna ústavy, tak by si po odmítnutí vlády Jiřího Rusnoka ve Sněmovně vybírala napodruhé premiéra koalice. A možná by teď místo předčasných voleb vládla Miroslava Němcová.

MF DNES včera získala od bývalého poslance Stanislava Polčáka návrh novely ústavy, který má omezit a zpřesnit pravomoci prezidenta.

Politici o něm mluvili už během léta a návrh vznikl rekordně rychle. První pokus pověřit budoucího premiéra sestavením vlády by sice zůstal prezidentovi, ale druhou volbu už by měla většina ve Sněmovně a o pověřeném premiérovi by se hlasovalo jako o zákoně.

Se jmenováním členů bankovní rady by podle návrhu musel nově souhlasit Senát. A v návrhu je též možnost odvolat prezidenta, pokud poruší ústavu.

Novela obsahuje i změnu podmínek pro přímou volbu. Prezidentský kandidát už by nepotřeboval 50 tisíc podpisů, ale jen osm tisíc, ovšem ověřených.

"Návrh jsem prodiskutoval s ústavními právníky a dal ho už k dispozici i ODS a ČSSD," řekl včera Polčák.

ČSSD vstřícná, ODS méně

Ke změně ústavy je potřeba 120 poslanců. Jako možný partner pro schvalování se jeví sociální demokracie, která má také něco podobného v programu, i když zdaleka ne všechno. "Sociální demokracie bude podporovat změnu u jmenování členů bankovní rady. Jsme připraveni podpořit lhůty u jednotlivých pokusů při jmenování vlády," sdělil předseda strany Bohuslav Sobotka. O něco zdrženlivěji reaguje ODS, která vidí, že její pravicový rival TOP 09 staví na boji proti Zemanovi volební kampaň. "My se nebráníme diskusi o zpřesnění ústavy, třeba pokud jde o lhůty, ale nechceme z ní dělat volební téma," reagoval Jiří Pospíšil za ODS.

Komunisté se do změn nehrnou. "Politické síly by měly respektovat ústavu. Neměla by se měnit, hned jak se někomu znelíbí," myslí si Stanislav Grospič z KSČM.

Prezident ponoukl politiky k činu, když jmenoval vládu natruc Sněmovně a avizoval, že s druhým pokusem nebude po jejím odmítnutí nijak spěchat. Hrad logicky nevidí žádný důvod, aby se něco měnilo. "Program politických stran by měl být dle nás zaměřen na aktuální problémy tížící občany," rýpla si do TOP 09 Zemanova mluvčí Hana Burianová. "I vzhledem k aktuálnímu průzkumu, ze kterého vyplývá vzrůstající oblíbenost pana prezidenta, nevidíme jediný důvod, proč se na něj některé strany tak zaměřují," dodala Burianová.

5 nápadů, jak hlavně stát vzít pravomoci a zkrotit ji (MfD)

Kandidát na prezidenta bude potřebovat ověřené podpisy, neobsadí radu ČNB bez Senátu, nesmí otálet se jmenováním ministrů, a když bude poslance zlobit, mohou ho odvolat. Takové změny politici navrhují. PRAHA Návrh novely ústavy od Stanislava Polčáka z TOP 09, který má podporu i u opozice, působí jako "pomsta za prezidentskou volbu". Je ještě o něco radikálnější než dosavadní úvahy politiků.

Návrh zákona vznikl poté, co v létě po vyslovení nedůvěry vládě Jiřího Rusnoka Miloš Zeman k nelibosti poslanců oznámil, že oddálí druhý pokus na sestavení kabinetu. Podle právníků by však navrhovaná změna ústavy platila až pro prezidenta zvoleného v roce 2018.

Jak by politici chtěli prezidenta "skřípnout"?

1. Pověření premiéra: Pevné lhůty nahradí nejistotu Polčák by rovnou prezidentovi sebral druhý pokus pověřit premiéra. Jen pro první pokus prezident lhůtu nedostane, i když se o tom uvažovalo.

"Tady zrovna problém nebyl (Zeman pověřil Rusnoka poměrně rychle – pozn. red.), ale můžeme o tom diskutovat," řekl Polčák.

Po neúspěchu prvního pokusu tedy přichází ke slovu Sněmovna a ta už dostane lhůtu 60 dnů, aby vybrala druhého možného předsedu vlády. "Lhůta se může i zkrátit, ale neměla by klesnout pod 30 dnů," prosazuje Polčák.

2. Jmenování ministrů: Žádné váhaní, prostě povinnost V ústavě by se objevila i nová povinnost pro prezidenta – odvolat či jmenovat člena vlády po návrhu premiéra nejpozději do 15 dnů. Takže už by mu neprošlo žádné oddalování. Polčák reaguje na dva sporné případy z éry Václava Klause. Ten odmítal jmenovat Jiřímu Paroubkovi v roce 2005 po určitou dobu ministra zdravotnictví Davida Ratha, a naopak loni blokoval Petru Nečasovi odvolání věčkařského ministra školství Josefa Dobeše.

3. Podpisy ke kandidatuře: Méně jmen, ale ověřených Nově už by zájemce o prezidentský úřad nepotřeboval 50 tisíc podpisů, ale jenom osm tisíc – avšak úředně ověřených. Nápad reaguje na chvílemi nedůstojné přepočítávání podpisů na ministerstvu vnitra, které vyřadilo tři kandidáty, kterým našli úředníci pochybné podpisy. Návrh vychází z rakouského modelu. Příznivec kandidáta by si musel jít nechat ověřit podpis na poštu či radnici. Této změně se brání ČSSD. "My vidíme v zemi více palčivějších problémů než počet podpisů na peticích. Padesát tisíc je rozumné číslo," odmítl ho včera šéf strany Bohuslav Sobotka. 4. Odvolání prezidenta: Návrh poslanců by posoudil soud. Prezident má obsáhlou imunitu a lze ho soudit pouze za vlastizradu a žalovat za hrubé porušení ústavy, což letos zkoušeli senátoři u Václava Klause za vyhlášení amnestie. Nový návrh by rovnou umožnil odvolání prezidenta známé z USA jako "impeachment". Jak by se prezident přesně odvolával, ještě autor návrhu ujasněné nemá, ale asi by návrh parlamentu na odvolání prezidenta přezkoumával Ústavní soud.

5. Výběr bankovní rady: Jen se svolením Senátu či premiéra Prezident smí dnes sám zcela volně vybírat členy bankovní rady. Proto také může funkci už dnes Miloš Zeman víceméně slíbit Jiřímu Rusnokovi, až skončí v křesle premiéra. Podle návrhu by budto schvaloval kandidáty na centrální bankéře ještě Senát, podobně jako dnes ústavní soudce, anebo by se přesunuly do kontrasignovaných pravomocí. Pak by je zase musel podepsat i premiér nebo jím pověřený člen vlády.

Podobně by návrh obsahoval ještě jednu změnu, a sice by prezidentovi úplně vzal pravomoc samostatně rozhodovat o milostech.

Škola se řítí do záhuby (MfD, str. 3)

Školám se nedaří připravit děti na práci a nerozvíjí u nich morální hodnoty. To nejsou výtky rodičů žáků, ale překvapivě učitelů a ředitelů škol, kteří jsou při hodnocení své práce kritičtější než veřejnost.

Školství kráčí špatným směrem. Děti opouštějí základky nepřipravené pro život, bez morálních hodnot a aniž by stály o další vzdělávání. Uvědomují si to sami učitelé či ředitelé škol, kteří však nemají sílu či odvahu na tom něco změnit. Minimálně polovina z nich je ke své práci ostře kritická, jak vyplynulo z průzkumu portálu EDUin, který oslovil 220 odborných školských pracovníků – učitelů, ředitelů či výchovných poradců. Ti měli ke školství dokonce více výhrad než pětistovka oslovených rodičů žáků.

Navíc nevidí naději na zlepšení. Dvě třetiny z nich si myslí, že české školství nesměruje pozitivním směrem. Veřejnost je optimističtější, názor odborníků sdílí jen třetina z nich.

Neumíme učit; žákům se polevuje

Za největší chybu ve výuce považují odborníci biflování teoretických pouček a údajů na úkor procvičování praktických znalostí a dovedností. Neduhem oboru je podle nich rovněž nedostatečná motivace a nízké odměny pro pedagogy.

A v sebekritice nepolevují. Jako další problém uvádějí odborníci neschopnost mnohých učitelů vysvětlit dětem látku dostatečně srozumitelně. Na druhou stranu nesouhlasí se snižováním nároků na studenty. "Když devadesát procent žáků neuspěje, upraví se hodnocení. Pro studenty je to demotivující," postěžoval si jeden z respondentů průzkumu. Další zmínili nedostatečnou kvalifikovanost učitelů. "Na pedagogických fakultách často končí studenti, které jinak nepřijali, aniž by pro učení měli předpoklady," uvedli v dotaznících. Téměř polovina z nich považuje přípravu budoucích učitelů za špatnou.

Premianti a ti ostatní...

Lidé mají poměrně jasnou představu, jaká by měla být role základní školy. Nejčastěji od ní žádají, aby přispívala k rozvoji morálních hodnot ve společnosti. Zároveň uvádějí, že to je oblast, kterou se školám daří naplňovat nejméně. A selhání v této roli přiznává i sedmdesát procent odborníků. Výzkum se zaměřoval také na problémy s častým rozdělováním školáků na elitní a průměrné. Přibývající názory, že výběrové třídy a rozvoj víceletých gymnázií dětem spíše škodí, však veřejnost nezastává. Osmdesát pět procent oslovených lidí je s nynějším stavem spokojeno. Kdežto mezi odborníky sdílí tento názor jen 65 procent oslovených. Kritici výběrových tříd se obávají, že žáci rozdělení podle schopností se nenaučí toleranci ani spolupráci. Naopak přítomnost nadaných i handicapovaných ve třídě je podle nich cesta, jak naučit děti empatii a spolupráci s lidmi všech kategorií. Proti sloučenému vzdělávání jsou lidé i veřejnost hlavně kvůli organizační a finanční náročnosti. České školství na to podle nich ještě není připraveno.

FAKTA

Největší slabiny škol

Podle rodičů

Finance; odměny učitelů 25 %

Nezájem učitelů 16 %

Systém; reformy školství 10 %

Chybějící autorita 8 %

Neukázněnost žáků 8 %

Neosamostatňování žáků 6 %

Špatné osnovy 5 %

Neučí se souvislosti; bez praxe 3 %

Málo učitelů mužů 2 %

Vysoký počet žáků ve třídě 1 %

Šikana; rasismus 1 %

Přetížení administrativou 1 %

Podle učitelů

Systém školství; politika;

nejjistota; legislativa 45 %

Finance; motivace 32 %

Malá prestiž učitelů 15 %

Nezájem učitelů; špatná příprava
na pedagogických fakultách 12 %

Nespolupracující rodiče 11 %

Přetížení administrativou 10 %

Biflování 8 %

Hodně žáků ve třídě 5 %

Chybějící autorita 5 %

Neosamostatňování dětí 5 %

Málo mužů ve školství 4 %
Problém maturit; testování 4 %
Selekce dětí 4 %
Velký počet vysokých škol 4 %
Pokles vzdělanosti 3 %
Nedostatek asistentů 1 %
Šikana, rasismus 0,5 %

Pro kolik % učitelů/rodičů jsou
velmi důležité tyto role ZŠ
Rozvíjet morální hodnoty 80/69
Učit komunikovat 80/69
Výchova k odpovědnosti 81/67
Učit praktickým věcem 70/63
Příprava na povolání 54/58
Vést k solidaritě 73/56

Úřady mají svou výkonnost, ty horší se budou muset zlepšit (MfD, str. A8)

Česká státní správa má za sebou první oficiální měření toho, na kterém ministerstvu či úřadě nejvíc plýtvají. Označení hříšníci se však brání, měření není vypovídající.

PRAHA Ministerstvo financí učinilo první pokus postavit úřady vedle sebe a ukázat, který z nich je na tom nejhůř a který jde příkladem. Sestavilo žebříček úřadů podle mzdové náročnosti a majetkové a provozní nákladovosti.

Systém měření **výkonnosti** je zatím nový, ministerstvo chystá další zpřesnění. "Zveřejněné ukazatele jsou indicie k dalšímu šetření, není to o tom, že někdo hospodaří špatně, či dobře," vysvětluje František Antropius z odboru Ekonomických informací ministerstva financí.

Klíčové ukazatele **výkonnosti** mají sloužit jako podklad při každoročním sestavování rozpočtu. Když bude chtít některý úřad navýšit rozpočet, bude muset prokázat, že s penězi hospodaří lépe než ostatní. To bude vidět z ukazatelů. Zveřejnění těchto ukazatelů zároveň bude pro manažery těchto úřadů znamenat určitý tlak na úsporu.

Dosud zveřejněné ukazatele vycházejí z účetnictví. Ve mzdové náročnosti vychází mezi nejhoršími parlament a Senát. "Ministerstvo zahrnuje do celkových mzdových výdajů nejenom platy zaměstnanců, ale i ústavních činitelů včetně odchodného, čímž je ukazatel značně zkreslený a nemá vypovídající hodnotu," hájí úřad Eva Davidová, tisková tajemnice Senátu ČR.

Nejlépe ohledně mezd vycházejí ministerstvo práce a katastrální úřad. Důvod? Úřady mají mnoho podřízených složek mimo ústředí a tam jsou nižší platy. Naopak úřady bez poboček mají tento ukazatel zpravidla horší. "Činnost tam vyžaduje odpovídající stupeň kvalifikace, vzdělání, praxe a dalších předpokladů," vysvětluje Ondřej Šrámek, mluvčí ministerstva financí.

Měřila se také majetková náročnost, tedy jak moc se spotřebuje na údržbu a péči o majetek úřadu. Nejhorše dopadly Grantová a Technologická agentura (TA). "Ve vztahu k ostatním úřadům svědčí tento stav o jisté nehospodárnosti, což lze dedukovat také z toho, že se nejedná o jev jednorázový. Obdobný stav byl indikován i za rok 2011," uvedl Šrámek.

Podle agentur jde o účetní zkreslení u úřadů, které mají malý nemovitý majetek. Nejlepší jsou na tom totiž úřady vlastníci hodně majetku (budovy a pozemky), který však neslouží k výkonu agendy úřadu. "Řešením by bylo hospodárnost posuzovat pouze na takovém druhu majetku, který přímo souvisí s prací jednotlivých zaměstnanců kapitol," říká Leoš Kopecký z TA. Agentura podle něj nicméně usiluje o snížení nákladů na svou činnost a stěhuje se do levnějších prostor.

Špatně z hlediska péče o majetek dopadl opět Senát. "Ukazatel majetkové nákladovosti odpovídá

péči o národní kulturní památku," říká Davidová. A připomíná, že se Senát stará i o Valdštejnské zahrady přístupné veřejnosti. Podobně argumentuje i ministerstvo pro místní rozvoj: "Je třeba si uvědomit, že budovy v historickém centru, a především v památkové zóně mají jiné náklady než mimo ni," říká Veronika Vároši z odboru komunikace MMR.

V posledním ukazateli provozní náročnosti jednoznačně "vedou" antimonopolní úřad a Správa státních hmotných rezerv. Ta ovšem musí ze zákona obměňovat zásoby surovin a to jí zhoršuje ukazatel. Antimonopolní úřad má také vysvětlení: Ioni musel vrátet udělenou pokutu.

"Je to dobrý první krok, který se v omezeném čase roku 2013 povedl," hodnotí ekonom Jan Procházka, bývalý člen NERV. Podle něj by mohlo ministerstvo vedle účetních údajů srovnávat například nedávno zveřejněné údaje NKÚ, jako je cena volání či konkrétních kancelářských potřeb na jednotlivých úřadech.

Ruml: Asi to chce ještě deset dvacet let (rozhovor, MfD, str. A12);

Jan Ruml, bývalý disident a politik

V 90. letech byl jedním z nejvýraznějších českých politiků. V roce 1997 opustil ODS a založil Unii svobody. Při pohledu na dnešní roztříštěnou scénu politikům radí, aby hlavně nezakládali nové strany a snažili se raději o obrodu těch tradičních.

- Na Hradě sedí Miloš Zeman, ve vládě řada komunistů, ve společnosti je deziluze a volby mohou do Sněmovny vynést nové populistické strany, zatímco ty tradiční upadají. Co se v polistopadovém vývoji stalo špatně?

Jsem překvapen tím, že u nás byl vystaven na pranýř politik, politička, politika jako taková. Lidé chtějí hledat nějaká nepolitická řešení. A ono to nejde, všechno je politika. Vždyť i ta dnešní vláda v demisi není nepolitickým kabinetem. Její premiér Jiří Rusnok vede žebříčky popularity a já nevím, čím si to ten člověk zasloužil. Tím, že stojí v čele vlády bez legitimacy a nepochází z prostředí politických stran? Řešení této situace je jednoduché: musíme se snažit rehabilitovat politiku jako takovou. Hledat politická řešení krize, nikoliv nepolitická.

- Počkejte, vždyť nepolitická politika, v níž má být umenšena role politických stran na úkor občanské společnosti, byla přece představa vás disidentů kolem Václava Havla, ne?

Václav Havel tím myslel něco jiného. On neodsuzoval systém politických stran. Nakonec je to zakotveno a vydefinováno v ústavě. On chtěl, aby ty politické strany měly nějakého korektora v hodně rozvinuté a angažované občanské společnosti, která musí působit ve veřejném prostoru paralelně s politickými stranami. Velmi rozvinutá občanská společnost je jedinou nadějí, jak ty politické strany nezvlčí, nezmění se v lobbistické skupiny, nebudou hájit jen osobní soukromé zájmy jednotlivých skupin a lidí. Ale budou působit ve prospěch celé společnosti. To měl Václav Havel na mysli, jeho úmysl se pak různě karikoval.

- Má dnešní ztráta důvěry lidí v samotný princip stranictví nějaké řešení?

Nemá smysl pořád zakládat nové a nové strany, tím se jen vychází vstříc poptávce veřejnosti po nějakém silném vůdci. Ty partaje postrádají organizační strukturu, vnitřní demokratické mechanismy v rozhodování. Já jsem spíš pro to, aby se obměňovaly velké občanské strany, ať už levicová ČSSD, nebo pravicová ODS či TOP 09. To je jediná cesta, jak nejenom obnovit politický život v České republice a hledat politická řešení, ale jak bránit různým extrémům, kterých je dnes jako hub po dešti. To není jenom Babiš, Okamura, Bobošíková. Atmosféra ve společnosti je hluboce rozdělená a

stává se neuvěřitelně hulvátskou, nesmiřitelnou a nepřátelskou. A prezident Zeman ji spíš rozděljuje, než spojuje. Tím se jen umožňuje vznik krátkodechých projektů, jež nemají s opravdickou politikou nic společného. Demokracie je systém, který je velmi pomalý, zdlouhavý, drahý. Ale je to jediná možnost.

- Kritizujete zakládání nových stran jako zbytečné, krátkodeché projekty. Váš odchod z ODS na podzim 1997 a založení Unie svobody tím nebylo?

Unie svobody byla vážně míněný projekt. Budovali jsme organizační strukturu politické strany s vnitřními demokratickými mechanismy, nicméně malá členská základna je vždy velkým nebezpečím pro lobbismus, přetahování lidí. S tím problémem se potýkala i Unie svobody. Dnes z hlediska toho, co si myslím a říkám, to byla chyba. Měli jsme zůstat uvnitř ODS a bojovat za své názory. Měli jsme se zasadit o jinou politiku té strany a neměli jsme odcházet. Také to skončilo neblaze a myslím si, že to byla – z dnešního pohledu – chyba.

- Neblaze je na tom i dnešní ODS, již průzkumy předvídají nejméně hlasů od roku 1992. Je vůbec schopna obrody, o níž jste mluvil?

Myslím, že ano, ale znamená to delší a bolestivější cestu, nestačí jen nasadit nové tváře do čela kandidátek. Po takzvaném sarajevském atentátu se ODS hodně zapouzdřila a vytvořila si teorii zrad a spiknutí. S nikým nechtěla komunikovat, ztratila schopnost otevřenosti vůči občanské společnosti. Toho využili lobbisté a začali se tam napojovat na určité stranické struktury, a to byl její konec. To je důvod, proč se z ní stala kmotrovská strana. ODS tohle nikdy nepochopila, dodnes neprošla žádnou reflexí, a proto je na tom tak, jak je. Ale krize v politických stranách, a to není jen ODS, to je i TOP 09, sociální demokracie, jsou nakonec vždy dobré, protože ty strany se začnou rychle měnit, dorůstají noví lidé.

- Vidíte Miloše Zemana na Hradě jako ohrožení demokracie? Ptám se vás jako člověka, který ho dobře zná, po volbách v roce 1998 jste s ním coby šéf Unie svobody odmítl jít do vlády...

Myslím, že Miloš Zeman tady nepředstavuje ohrožení, jak o tom někdo mluví. V tom vymezování se k němu je i velký politický kalkul. Za třiačtyřicet let země prošla obrovskou změnou, že svobody, kterých lidé nabyli a které jsou předpokladem pro demokratické fungování státu, jsou nezvratné. Byť to tak nevypadá, pokud by lidé cítili ohrožení svých svobod a demokracie, nepřipustili by to. Miloš Zeman může některé věci změnit, může vést republiku směrem k poloprezidentskému systému, ale nebude to mít žádné vážné důsledky na demokracii jako takovou.

- Neobáváte se ani poté, co navzdory parlamentu a všem stranám udělal vládu podle svého, nemáte z něj strach?

Jistě, Rusnokova vláda nemá mandát, je podivně složená, je samozřejmě nelegitimní, nicméně – co měl Zeman dělat? On musel přijít s nějakým přechodným řešením, tak si vybral toto řešení, protože už nevěřil ve schopnost politických stran v této situaci vygenerovat většinovou vládu. Vytvořil samozřejmě velmi nešťastný kabinet, kde je řada lidí, kteří tam nemají co dělat a kteří místo co by byli zdrženliví, tak jsou velmi agresivní. Otázka je, co bude prezident Zeman dělat po volbách. Zda zachová demokratické procesy, které následují po každých svobodných volbách. Tedy, že pověří předsedu vítězné strany slovy: Tady máš možnost sestavit vládu, a on si s tím nějak poradí. Druhá možnost je, že Zeman bude prostě vítěze voleb lustrovat, zda mají dostatečně silný mandát od voličů, zda mají více preferenčních hlasů či méně, zda vezmou do koalice ty, či ony.

- Vy znáte Miloše Zemana roky. Věříte, že to takto udělá?

Myslím, že tlak ze strany médií a veřejného mínění jsou velkou zkušeností Miloše Zemana, že si nemůže dělat, co chce. On je pod nějakou veřejnou kontrolou a extrémní požadavky dovnitř politiky už nebude aplikovat. Ta jeho strana se mu také začíná rozpadat, začíná ztrácet sílu. Senát se mu také dokázal vzepřít, když mu neschválil dva kandidáty na ústavní soudce. Politici cítí, že Zeman představuje jisté ohrožení a že bude třeba společně postupovat tak, aby neměl takovou sílu a vliv.

- Co podle vás chystá Václav Klaus? Návrat do české politiky, kandidaturu do Bruselu, nebo jen znervózňuje pravici?

Já si myslím, že Václav Klaus už nechystá nic. On jednu dobu, měsíc či dva, velmi pozorně sledoval, jak se mu slévají potůčky stoupenců do jedné řeky, zda tam je šance na nějaký vstup do politiky. Ale když poznal, že o to usiluje třetí, čtvrtá politická garnitura, zjistil, že by to bylo obrovské fiasko. On si nemůže vzhledem ke své pověsti dovolit zaštiťovat proud lidí s pochybnou pověstí a motivací. Myslím, že ani nepůjde do evropských voleb, on v dnešní podobě politiky skončil. To je patrně definitivní úsudek o jeho návratu do politiky, asi by ani neměl šanci. Jen to svědčí o tom, jak lidé, kteří se ještě chtějí za Václava Klause schovat, nepochopili politickou realitu.

- Máte ještě v politice nějaké kamarády, s nimiž se stýkáte?

Nevím, jestli se dá v politice mluvit o kamarádství. Tam jsou přátelství velmi problematická. Ale ano, stýkám se s některými politiky. Nedávno jsem mluvil s Mirkem Kalouskem, viděl jsem některé politiky z ODS, mluvím s Ondřejem Liškou ze Strany zelených. Neustále diskutujeme s lidmi, kteří sledují politiku. Je to taková zajímavá směsice různých názorů, idejí v tom není příliš mnoho. Spíše velmi praktické zkušenosti, různé kalkulace, kdo s kým ano, kdo s kým ne, hodně je v tom cítit ten předvolební boj. Člověk tam nenarazí na nějaké nové převratné myšlenky, které by byly schopné okamžitě změnit politiku. Tyto volby na politice v podstatě nic nezmění a bude trvat dlouho, než dojde k nějaké obměně těch větších politických stran. Bude to bolet, prožijeme si možná ještě několik období vzniku krátkodechých politických stran, než se vrátíme k nějakému srozumitelnému, přehlednému transparentnímu systému. Možná to bude trvat deset dvacet let.

- Vy se znáte dobře s Karlem Schwarzenbergem z disentu. Jak chápete jeho spojení s Miroslavem Kalouskem v TOP 09?

Já to pochopil jako snahu Karla Schwarzenberga ještě tady v politice něco znamenat. On věděl, že cesta vede přes uskupení, které vytvořil z bývalých lidovců Miroslav Kalousek, spojil se s nimi, protože chtěl ovlivňovat politiku a veřejný život. Rozumím tomu, Karel je člověk veskrze politický, vždycky chtěl zasahovat do politiky, a jinou možnost asi neměl. Na druhou stranu Mirek Kalousek ví, že se nemůže donekonečna za toho Karla schovávat. A že jednou přijde doba, kdy on bude muset vést politickou stranu. Pak uvidíme, zda veřejnost ocení, či neocení jeho schopnosti, vzpomene si na jeho staré dluhy nebo na jeho slavná vítězství. Teprve tehdy, až Mirek Kalousek bude předsedou TOP 09, se ukáže, jak pevná strana to je, jaké má základy, nakolik to je slepenec politiků, starostů, takový pytel blech. A nakolik je to nějaká pevnější organizační struktura.

- Vy sám jste členem Strany zelených. Před volbami v roce 2010 jste veřejně vystoupil na její podporu, ale do Poslanecké sněmovny se nedostala. Co uděláte letos?

Já jsem sice členem, ale mám pocit, že ta strana opět neuspěje. Budu ji volit, ale Strana zelených není kompletní politická strana. Je to pořád takový doplněk, její program je trochu marginální. Není to plnohodnotný politický program, s nimiž by zelení, kdyby vyhráli volby, dokázali řídit zemi. Já o tom s předsedou Ondřejem Liškou hovořil a on říkal, že tyhle věci se ve straně mění pomalu. Je tam velmi silné středoliberální křídlo, které, když Liška neuspěje a patrně odstoupí z čela strany, bude velmi těžce hledat jeho nástupce.

- Dneska je vám šedesát let, jste ředitelem bezpečnostní firmy Sherlog. Neuvažujete ještě o návratu do politiky, až se uvolní místo v čele Strany zelených?

Takové úvahy byly, ale nijak intenzivně jsem o tom nepřemýšlel.

„Odmítnout Mnichov by byla sebevražda“ (LN, str. 1)

75 LET OD MNICHOVSKÉHO DIKTÁTU Historici oslovení LN se dnes shodují:

PRAHA Dodnes jsou pohnuté chvíle ze září 1938 považovány za jednu z největších porážek českého národa. Měli jsme tehdy odmítnout mnichovský diktát? Měli jsme se vojensky bránit?

Pětice českých historiků se v debatě LN shoduje, že ne. Obě zmíněné otázky podle nich postrádají smysl.

"Ono ‚měli – neměli‘ by se mělo spíše transformovat na ‚mohli – nemohli‘," říká Jan Kuklík z Právnické fakulty UK. "Československo bez spojenců opravdu nemohlo proti Německu bojovat," dodává.

Jeho kolega z Filozofické fakulty UK Robert Kvaček říká: "Představte si, že by Československo 30. září řeklo: Nepřijmeme. V tom okamžiku by to bylo Československo, kdo zlikvidoval mír. V té chvíli bychom měli proti sobě celou Evropu, která byla nadšená z toho, že se vyhnula válce. To by 30. září byla sebevražda." Před 75 lety se dostala do své poslední fáze krize, kterou s Hitlerovou pomocí rozpoutala německá menšina v Československu. Její rozuzlení je známé: V noci z 29. na 30. září 1938 uzavřely čtyři velmoci – Německo, Francie, Velká Británie a Itálie – v Mnichově dohodu o tom, že Československo musí Německu odstoupit území obývané sudetskými Němci. Československá vláda následně diktát přijala.

Existovala k dramatickému vývoji nějaká alternativa? Podle historiků měla tehdy československá vláda rychleji přistoupit na německé požadavky. Nepříliš šťastná také byla zářijová vyjednávací strategie. "Kdybychom se bývali chtěli bránit, tak bychom museli jednoznačně bez jakéhokoliv zaváhání hájit teritoriální status quo, což se nestalo," zdůrazňuje Vít Smetana z Ústavu pro soudobé dějiny.

Již 21. září 1938 přijala vláda Milana Hodži ultimátum svých spojenců, Francie a Velké Británie, aby Československo odstoupilo Německu oblasti obývané z více než 50 procent Němci. Hodžova vláda sice pod tlakem generální stávky druhý den padla, přijetí ultimáta však následující vláda Jana Syrového neodvolala.

Měli bychom proti sobě celou Evropu (LN)

S předními českými historiky o tom, proč se Československo v září 1938 dostalo do situace, v níž mu nezbývalo než postoupit značnou část svého území sousední nacistické velmoci, a zda byla nějaká reálná možnost, jak se úspěšně bránit.

Před pětasedmdesáti lety vedla Československá republika svůj diplomatický boj o život. Pod vnitřním a vnějším tlakem, k němuž se přidaly i spojenecké velmoci – Francie a Británie –, nakonec kapitulovala a bez boje vydala své pohraničí obývané německým etnikem sousední nacistické mocnosti. Byli jsme zrazeni? A byly k přijetí mnichovského diktátu nějaké reálné alternativy?

- První otázka musí směřovat na Roberta Kvačka, protože on je jediným z nás, kdo Mnichov zažil. Máte na něj nějakou vlastní vzpomínku?

Robert Kvaček: V roce 1938 jsem začal v Jičíně chodit do školy. I děti tehdy v září cítily, že se děje

něco nenormálního. Což se za chvíli potvrdilo, když byla mobilizace a můj tatínek odešel do armády. Mnohem zřetelněji si pamatuji 15. března 1939, vybavuji si atmosféru, počasí i průběh dne. Mám také jednu pozdější příhodu, která se k Mnichovu váže: někdy na přelomu let 1938 a 1939 jsme s maminkou vedli kozu ke kozlovi. Kozla měla rodina mého nového spolužáka, který začal do naší školy chodit později. Jeho maminka mi řekla, že nemá tatínka. To mně přišlo divné, tak jsem se zeptal proč a ona mi řekla, že ho zabili v pohraničí. Časem jsem se dozvěděl, že to byl učitel.

- Tím jsme se možná mimoděk dostali k jednomu "bílému místu" tehdejších událostí: pokud vím, neexistuje zatím žádná studie, která by se věnovala českým obětem sudetoněmeckého povstání a následujících událostí.

Jiří Rajlich: Existuje materiálově velice hodnotná čtyři roky stará studie od historika Vojenského historického ústavu Jiřího Plachého, která se věnuje ztrátám československé armády od květnové mobilizace do března 1939. Vždycky se operovalo s číslem 262, ale z téhle studie vyplývá, že jich bylo téměř 600 (včetně sebevražd, nehod apod.). Přesnější počty civilních obětí ale nemáme. Karel Straka: K tomu by byla potřeba dodat oběti z řad četnictva, finanční stráže a dalších bezpečnostních sborů.

- Když se v českém prostředí řekne Mnichov, každému hned naskakuje známá otázka, zda jsme seměli bránit, nebo ne. Má podle vás ta otázka smysl?

Robert Kvaček: Myslím, že to není ta nejadekvátnější otázka. Pokud má Mnichov žít jako pojem, který má aspoň přibližně vyjádřit i jiné historické situace, pak otázka boje nebo neboje z československé strany je druhotná. Jan Kuklík: Ono "měli – neměli" by se mělo spíše transformovat na "mohli – nemohli", což je podle mého názoru klíčová otázka. Československo samo bez spojenců opravdu nemohlo proti Německu bojovat. To samozřejmě vyvolává mnohé další otázky, např. tu, zda je dobré postavit mezinárodněpolitickou koncepci na jedné alternativě. Karel Straka: To, jestli bojovat, nebo nebojovat, se v našem prostředí řeší více emocionálně než racionálně. V racionální diskusi se musíme ptát, zda existovaly nejen vnější, ale i vnitřní podmínky k boji. Dlouhá léta bylo pro armádní velení i státní reprezentaci hlavním nebezpečím Maďarsko, což bylo dáno zkušeností z oné nešťastné války s Maďarskou republikou rad. Proto se vojenské plánování od poloviny 20. let soustředilo výrazně na jihovýchod republiky. Německo bylo dlouhou dobu pro Československo pasivní frontou, byť zájem o něj u nás prosazovala francouzská vojenská mise, která Československo považovala za součást své vlastní východní strategie, namířené proti Německu. K přenesení strategického těžiště z východu na západ republiky dochází definitivně až v roce 1934. Jiří Rajlich: Důraz na maďarské nebezpečí měl své dojezdy ještě v době, kdy už bylo jasné, že hlavním nebezpečím je Německo. Generál František Moravec vzpomínal, že když nastoupil v roce 1934 na 2. oddělení Hlavního štábu (vojenskou rozvědku – pozn. red.), byl v šoku z toho, že tam znali podrobně program excísařovny Zity, ale nevěděli, co se děje v Bavorsku nebo Sasku.

- Jsou tohle, co tu povídáme, moudrosti později narozených, nebo byli naši předkové opravdu tak málo jasnouzí?

Robert Kvaček: Ano, je to trochu ahistorické. Nezapomínejme, že v roce 1932 nastupuje v Maďarsku Gyula Gömbös, jehož "nem, nem, soha", tedy "ne, ne, nikdy", myšleno Trianon, bylo ještě ostřejší než dříve. Takže stereotypy, které jistě existovaly v politice, diplomacii i vojenském plánování, byly vývojem u sousedů ještě podpořeny. V roce 1934 vytváří navíc Itálie s Maďarskem a Rakouskem svazek, který ruší československé kruhy, tedy představu, že Praha bude hlavním středoevropským hráčem mezi menšími státy. Myslím, že Mnichov není primárně národnostní, ale geopolitický problém. Základní otázka je tu od poloviny 19. století, kdy ji položil v roce 1848 Vorparlament ve Frankfurtu: jak bude vypadat sjednocené Německo. Nedovedu odpovědět na otázku, zda to viděli českoslovenští představitelé ve 30. letech, ale myslím, že se toto pojetí mělo více prosadit do povědomí velmocí. Jan Kuklík: Zajímavé je, že národnostní otázka se stane tou kardinální otázkou,

přestože o ni nejde v první řadě. V měsících po Mnichovu musel pochopit, oč skutečně jde, už každý. Vít Smetana: Bránit jsme se mohli, ale byl by to nade vši pochybnost boj marný. Pokud by rozhodnutí k boji mělo vůbec nějaké racionální jádro, muselo by spoléhat na to, že by došlo v Británii a Francii ke změnám vlád. Beneš to zvažoval a utvrzovali ho v tom i někteří diplomaté jako Jan Masaryk z Londýna, který podceňoval sílu tehdejší usmiřovací politiky. Britský premiér Chamberlain měl proti svým odpůrcům v rukou silný trumf: upozorňoval na to, že ke kompromisu je svolné i Československo. Kdybychom se bývali chtěli bránit, museli bychom jednoznačně bez jakéhokoliv zaváhání hájit teritoriální status quo, což se nestalo: Beneš nejméně dvakrát před britskými novináři zmínil možnost omezených územních ústupků. Navíc ministr Nečas během své známé mise do Paříže a Londýna také nabízel územní ústupky, takže optikou Paříže a Londýna se už hrálo jen o modalitu (jaké území postoupit, kdy, na jaké konferenci apod.). Když Chamberlain 27. září v BBC pronášel svůj známý projev, v němž říkal, jak by bylo hrozné, že bychom měli nosit plynové masky a kopat zákopy kvůli sporům lidí ve vzdálené zemi, o nichž nic nevíme, tak vyjadřoval – ať se nám to líbí, nebo ne – mínění většiny Britů. Veřejné mínění se začalo měnit teprve pod dojmem dalších událostí, když se ukázalo, že nejde o národnostní problém, ale o územní expanzi bez limitů. Robert Kvaček: Jedinou možností Československa bylo v nějaké chvíli zastavit ústup před nátlakem. Prostě říci: Tady stojíme a dál už nejdeme. Mohli – nemohli? Představte si, že by Československo 30. září řeklo: Nepřijmeme. V tom okamžiku by to bylo Československo, kdo by zlikvidoval mír. V té chvíli bychom měli proti sobě celou Evropu, která byla nadšená z toho, že se vyhnula válce. To by 30. září byla sebevražda. Jan Kuklík: Ano, sebevražda nejen z vojenského, ale také z diplomatického a morálního hlediska. I kdyby pak došlo ke druhé světové válce, Československo by se nikdy neobnovilo v předmnichovských hranicích nebo nějaké přibližné podobě. To by byl konec celého konceptu československého státu.

- Shodujeme se v tom, že bojovat jsme nemohli. Mohli jsme ale v průběhuměsíců a let předtím dělat něco, abychom se vyhnuli situaci, do které jsme se dostali v září, tedy že jsme bojovat nemohli.

Robert Kvaček: Museli bychom změnit zahraničněpolitickou orientaci. Ale alternativ nebylo mnoho. Říká se třeba – více se orientovat na Polsko. Ale jak bychom se mohli dohodnout se sanačním Polskem?

- Naše pohraniční spory s Polskem byly dost malicherné, mohli jsme si je odpuštit.

Robert Kvaček: Nešlo jen o územní spory, které – souhlasím–byly často malicherné. Napětí Varšava–Praha bylo soubojem o to, kdo z menších států bude tímhlavním ve středoevropském prostoru. Když Československo padlo, oslabilo to i Polsko, aniž to ve Varšavě tušili. Jinou alternativou byla orientace na Itálii, což ovšem bylo jen teoretické, protože Mussolini měl své vlastní představy, jak by měla Evropa vypadat. Takže když to zkrátím, musím říct, že já tu pro demokratické Československo žádnou alternativu nevidím. Jiří Rajlich: Když v roce 1919 nastupoval do Prahy šéf francouzské vojenské mise generál Maurice Pellé, který měl za úkol vybudovat zdejší armádu, při pohledu na mapu právě vzniklého Československa s jeho dlouhými hranicemi a nepříteli přátelskými sousedy prohlásil: Tohle vám může ubránit jen schopný ministr zahraničí. Byla velká škoda, že se nástupnické státy nedaly alespoň na nějakou hlubší ekonomickou spolupráci, která ze své podstaty případné politické či národnostní spory obvykle spíše tlumí. Karel Straka: Československo a jeho zahraniční politika byly prostoupené myšlenkou kolektivní bezpečnosti, která se objektivně ukázala jako velká chiméra. To se dá dobře ukázat třeba na československé politice ve vztahu k mezinárodnímu odzbrojení. Určitou alternativou bylo posílení vazby na Francii a další spojence, o čemž se i několikrát jednalo. Renesance československo-francouzských vztahů ve smyslu společné obrany proti německé expanzi se odvíjela od přísně tajných jednání náčelníků generálních štábů obou zemí v Paříži na konci ledna 1933. Osudově příznačné bylo, že se právě v těch dnech Hitler ujímal moci v Německu. Jan Kuklík: Otázka je, zda nemělo Československo přistoupit už dříve k některým opatřením, k nimž pak bylo vývojem mezinárodní situace stejně přitlačeno.

- Myslíte dát sudetským Němcům vše, co chtějí, ještě než to chtěli?

Jan Kuklík: Kdyby taková věc jako národnostní status byla navržena o rok dříve, byla by chápána jako dalekosáhlý ústupek, ale když byla posuzována po anšlusu Rakouska, zdála se jako naprosto nedostatečná. Někteří z politiků si to uvědomovali včas, ale než se to pak zpracovalo, bylo již pozdě a bylo to chápáno jako nedostatečné, pod tlakem a překonané. Robert Kvaček: V roce 1938 bylo na všechno toto pozdě, ale je otázka, zda bylo někdy včas. Stává se, že když podáte prst, vezmou vám celou ruku. Když Henlein napíše Hitlerovi, že netouží po ničem jiném než po začlenění celých českých zemí do Říše, tak se můžete rozkrájet, a stejně to nebude mít žádný smysl. Bylo by možné dohodnout se s jinými sudetskými Němci už dříve, to znamená ve 20. letech. Ale z toho by hned plynul problém se Slovenskem. Jan Kuklík: Když mluvíme o alternativách, nebo spíše o zbytečných chybách, málo se ví o tom, že Československo v září 1938 nevystupovalo zcela jednotně. Například premiér Milan Hodža klidně řekl britskému velvyslanci: Zatlačte na nás, my to potřebujeme. S tím začal už na počátku září. Vít Smetana: Určitě bylo možné hledat dříve jiné menšinové řešení. Nevím, jestli by to někam vedlo, ale určitě by to zaimponovalo Západu. Ve všech britských a francouzských záznamech se píše o tom, jak musí na pomalé Čechy tlačit, aby věci řešili rychleji. Skutečně si ale myslím, že jak již bylo řečeno, mělo se někde v ústupnosti zastavit a říct: Odsud už ani krok. Podle mého názoru byl tímto maximálním bodem Benešův čtvrtý plán, který přijímal téměř celé karlovarské sudetoněmecké požadavky. Místo toho, co se stalo? Československo pod nátlakem ustupuje dál. A když pak 23. září na doporučení Londýna a Paříže mobilizuje, tak ale stále potvrzuje vůli naplnit britsko-francouzský plán na postupné odstoupení pohraničí, přijatý o dva dny dříve...

- Historička Eva Hahnová píše, že je chyba dívat se na Mnichov v kontextu menšinové československé politiky, ale že bychom jej měli vnímat v kontextu s vývojem nacionálního socialismu, který vznikl před první světovou válkou právě mezi českými Němci a v osobě zdejšího rodáka Rudolfa Junga získal prvního ideologa. Z toho by ale vyplývala jistá fatálnost, protože zradikalizované sudetské Němce prostě nešlo uspokojit ničím.

Robert Kvaček: Ideologie nacismu je jedním z řešení problému sjednocení Německa. Národnostní otázka existuje, ale není tím rozhodujícím momentem. Jiří Rajlich: My tady zapomínáme na jednu podstatnou dimenzi mnichovské krize a to je psychologický aspekt. Přestože československá vláda mnohokrát ustoupila za mez do té doby možného, prohrávala boj o světové veřejné mínění. Kdyby pak šla do té války, šla by nejen sama, ale byla by poplivána celým světem jako jediný viník války.

- Mělo tedy československé ministerstvo zahraničí ve 30. letech uplácat více západních novinářů, než uplácelo?

Robert Kvaček: Novináře si tehdy kupovali všichni. Jan Kuklík: Československá propaganda byla docela dobrá, ale proti úspěchu, který měl v Británii Henlein, když tam několikrát zajel, nic nesvedla. To by stálo za hlubší studii. Vít Smetana: Ve 20. letech si většina Britů myslela, že Německu bylo ublíženo. Robert Kvaček: Část současné české publicistiky také považuje versailleské dohody za kolébku druhé světové války. Lidé si myslí, že Němci reparace platili, že je to ožebračilo a to vedlo k hyperinflaci, což je pozoruhodný podvod na dějinách a jejich interpretaci. Navazuje to na německou meziválečnou propagandu, která tvrdila: "Neprohráli jsme válku, prohráli jsme mír." Jiří Rajlich: Britové vyčítali ve Versailles Francouzům, že chtějí tak vysoké reparace, že to není rozumné, k čemuž se dnes hlásí většina historiků. Když se ale podíváme na francouzsko-německé soupeření pár desítek let zpátky, zjistíme, že Francouzi po své porážce u Sedanu v roce 1870 museli Prusům zaplatit reparace, aniž se válčilo na pruském území. Takže těm Francouzům se zas tak divit nemůžeme, že požadovali náhradu za škody z války 1914–1918, která velice těžce zpusťovala jejich vlastní území. Vít Smetana: Francouzi těžko mohli být k Němcům stran reparací vstřícnější, když Američané po nich chtěli zaplatit válečné půjčky do posledního centu.

- V českém prostředí se mnichovská dohoda traktuje více emocionálně než racionálně jako "zrada". Je ale to, že nějaká velmoc přinutí svého spojence k ústupkům na jeho úkor, protože se sama není schopna angažovat, zase tak výjimečné?

Robert Kvaček: V moderních dějinách je to zcela výjimečné. Göring v Norimberku říkal: Dali nám Československo na talíři. Velmoci samozřejmě nutí státy, které jsou jim podřízené, k ústupkům v různých situacích. Tu zradu bych ale škrtnul. Kdybych měl Mnichov charakterizovat zkratkou, nazval bych ho neštěstím. Bylo to neštěstí pro vítěze i poražené. Důsledky toho triumfu i porážky jsou pro všechny temné. Mnichov spoluzpůsobí, že druhá světová válka bude mít takový průběh, jaký měla, tedy že do ní vstoupí podstatným způsobem Sovětský svaz a že na konci války bude tím, kdo Evropě od nacismu nejvíce pomohl. Což znamenalo, že se v roce 1945 vytvoří svět tak, jak se vytvořil. Základní představou prezidenta Beneše bylo, že se vytvoří velká koalice. Že obyvatelstvo utrpí a že on sám v takové válce asi padne. Ale to se nestalo. Vít Smetana: Nechci tu dělat Britům advokáta, ale z jejich strany to nebyla žádná zrada, protože oni k nám nebyli ničím vázáni. Šlo o vyjádření jejich zvýšeného zájmu o situaci ve střední Evropě – že v tom šlapali jako slon v porcelánu, to je jiná věc. Co se týče Francie, šlo o enormní nátlak na spojence, ale zradou by se to stalo teprve tehdy, kdyby Němci zaútočili a Francouzi by se dezinteresovali. Oni tím hrozili, ale neudělali to. Takže byla to jen "skorozrada"; já bych ten pojem moc nepoužíval. Karel Straka: U Francie hrál roli ještě jeden aspekt: když se schylovalo k mnichovskému rozuzlení, velení francouzské armády se na to dívalo velmi racionálně. Předpokládalo, že se zachovají vitální síly českého a slovenského národa a stát se zbaví problematické menšiny, zatímco v předpokládané válce by v řádu maximálně týdnů Československo podleho. Je to neuvěřitelné, ale doslova do posledních dnů před Mnichovem francouzský generální štáb zdůrazňoval rozhodujícím politikům nutnost neztratit Československo jako vojensko-strategický faktor pro budoucí součinnost s Polskem proti Německu, v níž Francouzi nepřestávali ani tehdy doufat. Tato varování nakonec ale stejně neodvrátila Daladierův podpis pod mnichovskou dohodou. Vít Smetana: Britové a Francouzi také slíbili, že dají mezinárodní garanci nové československé hranici. To při rozhodování Čechoslováků hrálo ohromnou roli. Karel Straka: Motiv garancí Francouzi prosazovali již od britsko-francouzského plánu. Britové k tomu nebyli příliš ochotní, ale nakonec k tomu přistoupili. Vít Smetana: John Simon, člen britského kabinetu, si do svého deníku poznamenal, že taková garance je skutečný průlom britské politiky – my jsme poprvé ochotni garantovat hranice nějakého státu daleko za Rýnem.

- Čili o zradě musíme mluvit až v březnu, když po obsazení zbytku Československa nevyhlásily Francie a Británie Německu okamžitě válku?

Vít Smetana: Hned na počátku října 1938 zástupce britské vlády prohlásil v parlamentu, že britsko-francouzská garance je platná. Nakonec se ale vytvořila taková konstrukce, že tento slib platí jen do té doby, než se vytvoří čtyřstranná – s Německem a Itálií. O tom se pak vedla jednání, Britové a Francouzi to skutečně několikrát navrhovali, ale byli Němci odmrštěni s tím, že je to sféra jejich zájmu. Takže se počátkem března 1939 ve Foreign Office připravilo nepřiliš přesvědčivé vysvětlení, že když holt Němci a Italové nemají zájem, tak to celé padá. Nakonec ale Britové a Francouzi z této šlamastyky vytáhli Slováci: když se Slovensko odtrhlo, Chamberlain pak může říkat: Ale my jsme garantovali hranice státu, který už neexistuje. Robert Kvaček: Celé to bylo dost zvláštní: garantovali stát, který ztrátou pohraničních opevnění přišel o jakoukoliv možnost obrany, ale stát, který se bránit mohl, negarantovali. Vít Smetana: Ve Foreign Office se o tom mluvilo, že je to stejně absurdní, jako kdyby Německo garantovalo hranice Egypta. Churchill v projevu 14. března 1939, kdy už věděl, že další den napochodují Němci do Prahy, říkal: My jsme jim nepomohli, když byli silní, takže teď už není co řešit.

- Ovšem Beneš ještě po válce říkal, že Hácha má za 15. březen viset, protože se nebránil.

Robert Kvaček: Beneš nemyslel fyzickou obranu, ale to, že Hácha nevznesl žádný protest. Podle

Beneše měl Hácha Hitlerovi říct: Já se podvoluji, ale je to násilí. Prezident prostě musí v určité chvíli něco říct, přestože to nemá žádný konkrétní smysl. Na to Hácha nebyl, ani ho to nenapadlo, přestože byl právník. Něco podobného řekl ministr zahraničí Krofta 30. září 1938 vyslancům tří zemí: Ustupujeme násilí, nevím, jestli z toho budete mít prospěch, ale po nás budou postiženi jiní.

Po dnešku už do kandidátek nelze zasahovat (ct24.cz)

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/242959-po-dnesku-uz-do-kandidatek-nelze-zasahovat/>

Nosek opustí ministerstvo i VZP (LN, str. 4), (ct24.cz)

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/242954-ministerstvo-zdravotnictvi-opusti-namestek-nosek/>

Světákův český sen (Z. Bakala; LN, str. 12)

Útlum ztrátových dolů je vždy citlivý. Pokud se treťí do volební kampaně a atmosféry společenské frustrace, riziko konfliktu stoupá. Veřejnou debatu ale rozjel hlavně konflikt společenských rolí majitele dolů Zdeňka Bakaly. Třetí nejbohatší tuzemský miliardář o sobě rád prohlašuje, že je jen finančním investorem, který umí jen kupovat firmy a obratem je se ziskem prodávat dál. K tomu si ale za dvacet let draze a pečlivě vypěstoval druhou identitu vlivné figury veřejného života a hlavního financiera společenského proudu, odvolávajícího se na vysoké etické a morální zásady Václava Havla. Právě konflikt dvou těžko slučitelných identit Zdeňka Bakaly zvyšuje společenskou výbušnost zavírání dolu Paskov a propouštění tisíců lidí.

Roky draze placený pokus o rovnováhu mezi rolí drsného finančního žraloka, využívajícího všech možností globálního kapitalismu, kde se na nějakou etiku a morální zodpovědnost nehraje, a toho nejušlechtilejšího z miliardářů, je po prudkém pádu hodnoty OKD dolů dál neudržitelný. Zdeněk Bakala si musí vybrat, jestli za útlum zaplatí miliardami z vlastní kapsy, nebo prestiží a společenským postavením.

Kdyby byl Zdeněk Bakala jen běžným finančním investorem, žádná velká debata o společenské odpovědnosti by se nekonala. Nikdo by mu ani moc nepřipomínal, kolik desítek miliard si z dnes těžce ztrátových dolů vydělal, když ještě bylo uhlí drahé. Z čistě ekonomického pohledu je normální zavřít podnikání, z něhož se stala továrna na ztráty. Ten, kdo se ale stal salonním kritikem poměrů, morálky a hlasatelem západních civilizačních standardů, se nemůže divit, když jsou v kritické chvíli žádány po něm.

Lehman Brothers po česku Zdeněk Bakala je mezi českými miliardáři unikátem. Svou mentalitou patří k investičním bankéřům, kteří dovedli světovou ekonomiku do krize, jejíž ostrou fázi odstartoval pád Lehman Brothers. Zdeněk Bakala by klidně mohl být hrdinou filmů z Wall Street. Američtí bankéři svého času pochopili, že rizikové a nepříliš atraktivní věci, jako jsou hypotéky pro chudé, kteří nemají žádný příjem ani majetek, se investorům nejlépe prodají pod honosnějšími názvy fondů, v nichž se namixují se zdánlivě atraktivnějšími věcmi a to vše přikryjí ratingové agentury nejvyšší známkou AAA. Bakalovo zbohatnutí na OKD je podobný příběh. V roce 2003 začínají tehdejší majitelé dolů Viktor Kolářek a Petr Otava, obvinění za jejich divokou privatizaci v roce 1998, shánět kupce. Mají dojem, že jsou v ohrožení. Proto se v dohledné době chtějí zbavit byznysu, při němž se vždy budou muset dohadovat s politiky. Vláda Vladimíra Špidly už připravuje prodej zbývajícího státního podílu. Otava s Kolářkem hledají i přes právní kancelář Vladimíry Glatzové. Tam zprávu, že by mohly být OKD k mání, vyslechne jiný právník a o zajímavém obchodu řekne Zdeňku Bakalovi. Ten má v té době dost času. Odpočívá a přemýšlí, co dělat dál poté, co v roce 2000 prodal belgické KBC společnost Patria, vůbec první českou investiční banku. Oficiálně nikdy nezveřejnil, kolik mu za ni Belgičané zaplatili. Mezi investory se mluví asi o 1,2 miliardy korun. Bakala se ale v té chvíli rozvádí a musí z utržených peněz vyplatit svou americkou exmanželku. Patria z něj dělá dolarového milionáře, k miliardáři má ještě daleko.

Sám nemá na to, aby si od Kolářky a Otavy doly koupil. Jestli ale něčemu opravdu rozumí, jsou to finanční trhy. V tomto případě nechce hrát jen roli zprostředkovatele obchodu. Dá dohromady skupinu vesměs zahraničních investorů, strukturu společností, v níž se postupně protáhají výhradně anglická jména Charles Capital nebo RPG a začnou s Otavou a Kolářkem vyjednávat o nákupu OKD. Původní majitelé mezitím usilují o nákup zbývajícího státního podílu. Privatizace se protahuje skoro rok a cena postupně stoupá z 1,2 až na 4,1 miliardy korun. V říjnu 2004 vláda Vladimíra Špidly s ministrem financí Bohuslavem Sobotkou doly prodává. Šest dní na to vystupuje Zdeněk Bakala a oznamuje, že je novým majitelem OKD. Otevřeně přiznává, že obchod chystal s původními majiteli rok.

Bakala se neúčastní privatizace přímo, ale ze všech jeho tehdejších výroků je zřejmé, že Otava s Kolářkem nakupují pro něj. Právě kolem jeho obchodu se Špidlovou vládou se loni rozjel spor s tehdejším premiérem Petrem Nečasem. Bakala se dožadoval po předsedovi ODS omluvy za to, že výrokem o účasti v privatizaci zasáhl do jeho osobnostních práv. Zdeněk Bakala nikdy nezveřejnil, za kolik k OKD přišel. Podle dostupných informací dal za doly 10 miliard. Jen on sám jako třetinový vlastník si za ně přes emisi akcií na burzách vydělal 41 miliard a na ziscích inkasoval 17 miliard korun. Časopis Forbes odhaduje jeho majetek na 29,6 miliardy korun.

Mistr kašírování Patria udělala z Bakaly milionáře, miliardářem se stalvOKD. A to především díky své schopnosti vytvořit kolem pěti moravských dolů složitou strukturu honosně znějících firem s atraktivním jménem New World Resources a zahraničními sídly a její akcie udat za vysokou cenu hned na třech burzách. Právě světácký marketing a společenská obratnost při sjednávání obchodů jsou základní vlastnosti úspěšného investičního bankéře. A v nich Zdeněk Bakala vždy vynikal. Podstatně méně už se mu dařilo při výběru lidí a řízení firem. To platí jak pro OKD, tak pro vydavatelství Economia, které si pořídil v roce 2008. Bakala se rád prezentoval jako světoobčan, který nevěří domácím šéfům a dováží si do svých firem za velké peníze zahraniční manažery, aby místní naučili, jak se řídí. Byl přesvědčen, že když je velkoryse zaplatí, budou mu loajální. Často se to bohužel zvrtilo do toho, že na něma jeho penězích spíš parazitovali a dělali si obchody na vlastní účet. Lidé kolem něho rychle pochopili, že Zdeněk Bakala je velkorysý snob a dá na dojem. Proto se na něj pověsili a nechali si platit za různé často obskurní funkce, které firmy zatěžovaly.

Přes FT proti Čecháčkům Bakalova druhá identita mecenáše havlovského intelektuálního proudu začíná postupně s tím, jak staví od roku 1994 svou Patrii. Do politických a společenských kruhů ho uvede ještě před tím, když jako mladý investiční bankéř s vizitkou CS First Boston přijede do Prahy Pedro Pick. Absolvent Harvardovy a Cornellovy univerzity, který se po roce 1989 vrátil z exilu ve Venezuele, si rychle vytváří kontakty. A Bakala se od něj stejně rychle učí, jak propojovat politiku s byznysem a intelektuálními kruhy. Stává se symbolem politického podnikatele. Stát je pro Patrii jedním z hlavních klientů. Bakalova firma radí při privatizacích a důležitých obchodech. Dostává se do blízkosti Václava Havla a Karla Schwarzenberga. S tím ho spojuje nejen osobní přátelství. Schwarzenberg sedí v dozorčí radě Bakalovy Patrie a hlavně společně privatizují od Klausovy vlády karlovarskou Becherovku, přestože nenabídnou nejvyšší cenu.

Bakala si zároveň pečlivě pěstuje roli vykladače západních mravů a kosmopolitnosti. Všechna ta anglická jména a zahraniční manažeri mu přitahují obdivovatele z kruhů znechucených českou cestou privatizace. Z Bakaly se pro část elit stává symbol vymezení proti čecháčkovství. Svůj status si potvrzuje stále častějšími útoky na Václava Klause, který je pro něj ideálním terčem. Postupně se vyvíjí až do role prominentního kritika poměrů, který zakládá protikorupční nadaci Bílá lilie a ve Financial Times káže, že korupce se tady dostala do rozměrů, kdy brání podnikání. Proto prý raději zvažuje, že své miliardy z OKD investuje v Polsku nebo Brazílii.

Když už pak v letním rozhovoru ve Forbesu popisuje, jak se má dobře, a že pád OKD ho vlastně netíží, protože už je to jen desetina jeho jmění, zní to ve vyhrocující se atmosféře na severu Moravy dost arogantně. Když se k tomu přidá jeho okázalá prezentace hédonistického životního stylu, je vysoký společenský kredit, do něž tolik investoval, neudržitelný. Příznačné je, že se ho v jeho těžké chvíli hlasitě nezastal nikdo ze společenského proudu, za jehož podporu utrácí stovky milionů. Bakalův příběh je zajímavým studijním materiálem pro všechny angažované podnikatele.

Pecina: Vlaky zadarmo by stát nestály ani korunu (ct24.cz)

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/242926-pecina-vlaky-zadarmo-by-stat-destaly-ani-korunu/>

Volba prezidenta: Ministerstvo navrhuje 8 tisíc podpisů ověřených úřady (ct24.cz)

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/242909-volba-prezidenta-ministerstvo-navrhuje-8-tisic-podpisu-overenych-urady/>

Pomůže Hlavě vzhůru vlašná podpora od Václava Klause? (tyden.cz)

http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/pomuze-hlave-vzhuru-vlazna-podpora-od-vaclava-klause_283320.html

Diktát ve firmě "Štengl-Nejedlý-Mynář, s.r.o." Zeman je loutka (tyden.cz);

http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/diktat-ve-firme-stengl-nejedly-mynar-s-r-o-zeman-je-loutka_283295.html

Mladí lékaři odchází stále do ciziny, rok 2013 může být rekordní (ct24.cz)

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/242923-mladi-lekari-odchazi-stale-do-ciziny-rok-2013-muze-byt-rekordni/>

Šéf hnutí ANO Andrej Babiš: Nikdy nebudu mít kmotra. Šloufa ani Nagyovou (denik.cz)

http://www.denik.cz/z_domova/sef-hnuti-ano-andrej-babis-nikdy-nebudu-mit-kmotra-sloufa-ani-nagyovou-20130921.html

Strany střídají podle nálady. Kdo jsou největší převlíkači kabátů? (lidovky.cz)

http://www.lidovky.cz/prevlikaci-kabatu-ve-volbach-kdo-kandiduje-uz-za-nekolikatou-stranu-111-zpravy-domov.aspx?c=A130920_143241_in_domov_spa

Mynář: Jako známá tvář musím pomoci zemanovcům (lidovky.cz)

http://www.lidovky.cz/mynar-o-poruseni-slibu-jako-znama-tvar-musim-pomoc-zemanovcum-psq-zpravy-domov.aspx?c=A130920_134032_in_domov_ebr

Kovarčík: Znam většinu šéfů státních firem – kdo co umí, kdo krade a kdo nikoliv. „Je paradoxní, že právě Topolánek začal mluvit o kmotrech, když sám byl největším představitelem této politiky,“ říká přítel Václava Klause (rozhovor, ceskapozice.cz)

<http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/kovarcik-znam-vetsinu-sefu-statnich-firem-%E2%80%93-kdo-co-umi-kdo-krade-kdo-nikoliv>

Politolog: Komunisté jsou klidnou silou, SPOZ škodí aféry (prvnizpravy.cz)

<http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/politika/politolog-komuniste-jsou-klidnou-silou-spoz-skodi-afery/>

Politolog: Zeman se nechová nadstranicky, i tak ale SPOZ nemusí uspět (idens.cz)

Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/rozhovor-s-politologem-pred-volbami-dvm-domaci.aspx?c=A130920_151705_domaci_jj

Regiony:

ČSSD se pustila do Bakaly, ten slíbil prodej části bytů nájemníkům (Právo, str. 2)

Soc. dem. žádá, aby vláda Jiřího Rusnoka aktivně zareagovala na stav v OKD kvůli kritické situaci dolu Paskov, a zaútočila na vlastníky společnosti.

Podnikatel Zdeněk Bakala naopak vzkázal, že jeho společnost prodá část ze 44 tisíc bytů, které získala koupí OKD. O byty se nájemníci s Bakalou prou už léta.

Lídr soc. dem. Bohuslav Sobotka včera novinářům řekl, že není možné, aby manažeři prohlásili, že důl Paskov uzavřou, a zároveň kabinet sdělil, že soukromé společnosti finančně nepomůže. "Soc. dem. je přesvědčena, že primární odpovědnost mají vlastníci," dodal.

"Pokud soc. dem. ve volbách uspěje, budeme prosazovat důkladný audit hospodaření společnosti OKD v minulých letech, důkladnou kontrolu privatizačních smluv a závazků, které byly uzavřeny mezi společnostmi OKD a státem," deklaroval Sobotka.

Ten byl ministrem financí v době, kdy stát prodal menšinový podíl OKD firmě Karbon Invest, kterou vzápětí koupila společnost Zdeňka Bakaly.

Místopředseda soc. dem. Lubomír Zaorálek zmínil problém podnikových bytů. Bakala by podle Zaorálka měl byty vrátit státu nebo je prodat za výhodnou cenu jejich nájemníkům.

Bakala a jeho společníci v mezinárodní investiční skupině BXR jsou ochotni prodat nájemníkům za zvýhodněných podmínek část svých bytů, které dříve patřily společnosti OKD. V úterý o tom rozhodlo představenstvo BXR v Amsterdamu, uvedl server Aktuálně.cz. Skupina BXR vlastní byty prostřednictvím firmy RPG Byty, která v kraji spravuje zhruba 44 tisíc bytů.

"Bylo rozhodnuto, že se začne připravovat koncepce, podle níž by se prodala část bytového fondu nájemníkům," řekl mluvčí RPG Bytů Petr Handl. Podmínky prodeje ani počet bytů, které chce firma prodat, nejsou známy.

Sobotka se Zaorálkem odmítli odpovědnost ČSSD za situaci v OKD. "Stát nemohl zajistit vyčlenění bytů z OKD ani ovlivnit výši dividendy," řekl Sobotka.

Předseda Sdružení nájemníků BYTYOKD. CZ hájícího zájmy nájemníků bydlících v bývalých bytech OKD Roman Macháček ČTK řekl, že sdružení předložilo firmě ohledně prodeje bytů kompromisní nabídku a nyní čeká na stanovisko.

Macháček řekl, že proběhla čtyři kola jednání. "Management RPG Byty nám dal nabídku, která v podstatě odpovídala tržním cenám, což pro nás bylo naprosto nepřijatelné. My jsme jim předložili kompromisní nabídku," dodal.

Nabídka se podle něj pohybovala v relaci, která odpovídá privatizační smlouvě. "To znamená, že v případě prodeje bytů nájemníkům to má vlastník prodat za cenu, za kterou to koupil, a zároveň za cenu, za kterou to v daném čase a místě převádějí na nájemníky obce nebo kraje. Jsme přesvědčeni, že ten vlastník to nezískal za tržní cenu a při tom prodeji by k tomu měl přihlížet," řekl Macháček.

Topka neprosadila koupi podílu v plynárnách (Právo, str. 12)

Menšinová rada TOP 09 utrpěla v zastupitelstvu ve čtvrtek večer první velkou porážku. V zastupitelstvu se nenašlo dost hlasů pro plán, aby město koupilo podíly koncernu E. ON v Pražské plynárenské asi za 5,4 miliardy korun. Primátorův náměstek Jiří Vávra (TOP 09) ale obchod ještě nevzdal.

"Jednání poběží samozřejmě dál," sdělil Právu Vávra. Otázkou je, zda do konce volebního období předloží zastupitelstvu nový návrh. Vávra nenašel pochopení ani u ČSSD, která radní za TOP 09 pomohla v červnu zvolit. Jenže šéf finančního výboru Petr Hulinský (ČSSD) záměr ostře zkritizoval. Uvedl, že se obává finančních ztrát. Bylo by podle něho potřeba otevřít nový úvěr, aby město v plynárnách vykoupilo menšinový, dříve zprivatizovaný podíl. Praha by se za úvěr musela zaručit.

"Po dobu úvěru nebude možné počítat s výplatou dividend," upozornil Hulinský s tím, že poslední dividenda po zdanění z Pražské plynárenské Holding pro město činila asi 101 miliónů. Úvěr by musel

být miliardový. Z ODS pro další krok ke koupi podílu E. ON hlasovali jen místopředseda dozorčí rady Pražské plynárenské, a. s., Pavel Hurda a její bývalý člen Ondřej Pecha. "Již dva roky se tato transakce připravuje," argumentoval Hurda. Proti se však postavili bývalý manažer ČEZ Vladimír Schmalz a exprimátor Bohuslav Svoboda (oba ODS). "Proč musíme zrovna teď kupovat?" ptal se Schmalz a popisoval nejistý výhled trhu.

"Zisky z prodeje plynu a výnosy z těchto zisků zůstanou na území města, v rozpočtu města. A nebudou vypláceny v podobě dividend zahraničním akcionářům," argumentoval Vávra.

Podle Svobody se Pražská plynárenská, pokud bude patřit jen městu a nebude členem velké skupiny, stane pouze velmi malým hráčem na trhu s plynem.

"Je celosvětový pokles této komodity," upozornil Svoboda. Exprimátor řekl, že problematika plynu stála v pozadí konce koalice ODS a TOP 09. "Byl to náš požadavek, aby existoval znalecký posudek na cenu této investice, ve které docházelo k problémům," uvedl Svoboda.

Pro pokračování v jednáních se vyslovil Zdeněk Tůma. Zdůraznil, že transakci zastupitelstvo ještě neschvaluje. "Vždy jsem zastával názor, že když něco může dělat soukromý sektor, není důvod, proč by to měl dělat stát," uvedl Tůma s tím, že v případě plynu, kdy infrastruktura patří městu, to ale neplatí.

"Principy pravicové politiky jsme tedy opustili, ale musíme hledat to, co bude pro Prahu správné v budoucnu," reagoval Svoboda.

Návrh usnesení se měnil. Šlo o to, vzít na vědomí dohodu o dalším společném postupu ve věci mezi Prahou a E. ON, přičemž se město nemělo zavázat, že podíly musí koupit za cenu určenou posudky. Při hlasování – pro bylo jen 26 zastupitelů a Vávra potřeboval 32 hlasů – nebyla jednotná ani TOP 09. Z jejího klubu chyběl například člen dozorčí rady Pražské plynárenské, a. s., Milan Urban a zastupitel Roman Vaculka. Nehlasovala ani Monika Krobová Hášová. Pro byl vedle zbytku klubu TOP 09 a Hurdy s Pechou ještě Lubomír Ledl z KSČM.

Ostravské dny NATO nabídl legendární letoun i přední britské akrobaty (ct24.cz)

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/196880-ostravske-dny-nato-nabidly-legendarni-letoun-i-predni-britske-akrobaty/>

Ekonomika:

Živnostníci v krizi: skoro každý už dluží každému (Právo, str.)

Zatímco ještě v roce 2000 se bankroty živnostníků podílely na celkovém počtu pádů firem 17 procenty, za třináct let to je už přes 60 procent. Loni vyhlásilo krach rekordních 3700 podnikatelských subjektů, z toho bylo přes dva tisíce živnostníků.

Situace se nelepší ani letos. Spíše naopak.

Například v červenci zkrachovalo 370 živnostníků, o tři desítky více než v předchozím měsíci. A tak to jde za sebou měsíc co měsíc.

Hlavním důvodem, proč krachuje stále více podnikatelů – fyzických osob, je to, že většina z nich se dostává přes nedobytné pohledávky do tzv. druhotné platební neschopnosti, kdy každý v podstatě dluží každému a neplatí. Tento fakt potvrzuje například berňák na vývoji daňových nedoplatků.

"Vymáhání významně ovlivňuje rostoucí druhotná platební neschopnost, počet úpadků a případů ukončení podnikání, aniž by byly uhrazeny mnohdy vysoké daňové pohledávky," uvedlo ve zprávě o výběru daní za minulý rok ministerstvo financí. Mnozí živnostníci a podnikatelé přitom už ani nemají sílu dluhy od zákazníků vymáhat. "Objem neuplatněných pohledávek se odhaduje až na 10 miliard ročně," tvrdí právník společnosti ProcesInvest Petr Chmelíček.

"Nejvíce se počet bankrotů fyzických osob podnikatelů meziročně zvýšil v Karlovarském, a to o 991 %, a Plzeňském kraji – o 758 %," upřesnila Věra Kameníčková ze společnosti CRIF – Czech Credit Bureau.

"Proti sedmi měsícům loňského roku byl letos v červenci nárůst počtu insolvenčních návrhů u

živnostníků téměř o 80 procent," potvrdila Miloslava Osvaldová ze společnosti Creditreform. Naproti tomu masové propouštění, kdy v některých měsících přichází v Česku o práci i přes dva tisíce zaměstnanců denně, motivuje lidi k tomu, aby zkusili podnikat na vlastní pěst.

Podle letošní zprávy ministerstva průmyslu a obchodu o stavu malého a středního podnikání v roce 2012 vzrostl v meziročním srovnání počet živnostenských oprávnění o 2,5 procenta, tedy o více než 79 tisíc, na celkových 3,2 miliónu.

Paskov držte do roku 2016, vyzvala vláda (Právo, str. 2)

Stát nebude hradit miliardové ztráty soukromé firmy OKD, která plánuje příští rok uzavřít důl Paskov. Ten ročně prodělává 1,5 miliardy korun.

Premiér Jiří Rusnok podle svých včerejších slov novinářům nepochybuje, že kdyby majitelé OKD přistoupili k jednání se státem jako džentlmeni, bylo by reálné prodloužit těžbu v Paskově **do roku 2016**.

Vládní činitelé se pokusí s majiteli těžařské společnosti vyjednat, aby těžbu v Paskově o dva roky prodloužili. A to proto, aby se získalo více času na vytvoření nových pracovních míst. V tom by už ale stát pomohl.

Návrh takového řešení už dostali na stůl ministři Rusnokovy vlády ve zprávě ministra průmyslu a obchodu Jiřího Cienčaly. Zpráva, kterou se Právu podařilo získat, rozebírá krizovou situaci klíčových podniků v Moravskoslezském regionu. Právě nad ním visí strašák velkého růstu nezaměstnanosti. "Je třeba, aby majitel nesl větší zodpovědnost za své zaměstnance i firmu a nesl větší náklady," zdůvodňuje zpráva fakt, proč stát nechce nalévat peníze daňových poplatníků soukromé firmě. "OKD, a. s., generovalo majitelům v uplynulých letech zisky a seriózní podnikatel by měl být ochoten jejich část vrátit do své firmy ve chvíli, kdy se firmě nedaří. Pan Bakala (spoluvlastník OKD – pozn. red.) a další vlastníci by tedy svůj vztah k regionu a svou morální vyspělost nejlépe dokázali profinancováním sociální těžby do konce roku 2016," uvádí Cienčalova zpráva.

Stát by podle ní v takovém případě mohl víc prostředků vložit do sociální politiky a prorůstových opatření v kraji. Na jejím vypracování se podílela pracovní skupina vedená ministrem a složená ze zástupců resortu, místních samospráv, Hospodářské komory ČR, Úřadu práce ČR, CzechInvestu, odborů i Vysoké školy báňské. Ministři by se jí měli zabývat ve středu.

Jak v minulých dnech uvedl premiér Rusnok, "rozhodně nebudeme kupovat OKD ani Důl Paskov, a to ani kdyby stál jen jednu korunu".

Katastrofický scénář: 71 500 lidí bez práce

Ministerstvo průmyslu ve zprávě popsalo i katastrofický scénář. Podle něj by o práci mohlo přijít až 21 tisíc lidí. I s místy, která jsou na těžbu navázána, by to bylo až 71 500 zaměstnanců. Noční můrou pro region i stát by totiž nebyl jen případný konec OKD, ale také hutní firmy EVRAZ Vítkovice Steel a společnosti ArcelorMittal Ostrava.

Pokud by se příští rok uzavřel pouze důl Paskov, o práci by podle ministerstva přišlo 2500 lidí a dalších pět tisíc zaměstnanců navázaných na těžbu v dole. Tento scénář – na rozdíl od zmíněného katastrofického – přitom označují odborníci za reálný.

Expertní tým prezidenta Zemana bude v Lánech jednat o situaci v OKD (rozhlas.cz)

http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/expertni-tym-prezidenta-zemana-bude-v-lanech-jednat-o-situaci-v-okd--1259802

Odbory navrhují předčasné penze (Právo, str. 2)

Bez výsledku skončilo páteční neformální setkání odborářů OKD s vedením firmy. Manažeři se na něm snažili přemluvit horníky k tomu, aby se vzdali letošních přídavek na Vánoce. To odboráři odmítli.

Šéf Sdružení hornických odborů OKD Jaromír Pytlík uvedl, že jednání, kterého se zúčastnil i generální ředitel OKD Ján Fabián, nebylo dlouhé. "Bavili jsme se také o tom, jak pokračovat ve vztahu ke kolektivní smlouvě. Naše stanoviska jsou tak rozdílná, že do doby, než se vyjádří mediátor, nemáme o čem jednat," odhalil stanovisko odborů. Postoj manažerů OKD se vůbec nelíbí hornickým odborům. Šéf svazu pracovníků hornictví Jan Sáběl Právu potvrdil, že na Ostravsku budou protesty pokračovat. "A asi ve tvrdším provedení, než byla úterní akce v Ostravě," naznačil.

Hrozící sociální výbuch by se podle odborů mohl řešit také pro horníky zvýhodněnými předčasnými odchody do důchodu.

"V době Topolánkovy vlády se dokázaly dohodnout předčasné odchody do důchodu pro horníky, kteří přišli do dolu před rokem 1992. Někteří zaměstnanci, kteří přišli do dolu po roce 1992, mají odpracováno patnáct i více let, a mohli by tak odejít do důchodu pět let před klasickým důchodem, a beze ztrát," popsal Sáběl plány.

Zvýšte schodek, vyzvaly odbory vládu (Právo, str. 3)

Nebojte se zvýšit rozpočtový schodek, vyzvaly na pátečním zasedání tripartity vládu zástupci odborů. Na jednání přišli s návrhem, aby se schodek rozpočtu zvýšil o zhruba 20 miliard, což by představovalo 3,5 procenta HDP.

Vláda by z těchto peněz měla více podpořit investice i za cenu překročení tříprocentní hranice deficitu, kterou požaduje Evropská unie.

Vláda ale požadavku odborů, aby byl překročen v příštím roce tříprocentní limit deficitu veřejných financí, nevyhoví, uvedl po jednání tripartity premiér v demisi Jiří Rusnok.

Návrh rozpočtu na příští rok, který připravil ministr financí v demisi Jan Fischer, počítá se schodkem 112 miliard a deficitem pod třemi procenty tak odbory nenadchl.

"Kritická situace ve zdravotnictví, hrozba nezaměstnanosti vyžaduje finanční prostředky, chce to odvalu na razantnější opatření," zdůvodnil postoj odborů předseda Českomoravské konfederace odborových svazů Jaroslav Zavadil.

Českomoravská konfederace odborových svazů (ČMKOS) nepovažuje návrh rozpočtu na příští rok za prorůstový, ale za potvrzení konceptu rozpočtové a hospodářské politiky předchozí vládní koalice. Ten podle odborářů prokazatelně zavedl ČR k dalšímu ekonomickému poklesu.

Proto jsou odboráři přesvědčeni, že navržený rozpočet ve svém základním konceptu udržování plánovaného schodku pod třemi procenty neodpovídá aktuálním potřebám ekonomiky České republiky. "Požadavek odborů lze v naší makroekonomické situaci pochopit, ale my s překročením deficitu nepočítáme," uvedl premiér. Drobnější změny v rozpočtu po jednání se sociálními partnery ovšem nevyloučil.

Odboráři i zaměstnavatelé, kteří mají k návrhu kritické připomínky, současně uznávají, že to není chyba současné vlády. Prezident Svazu průmyslu a dopravy Jaroslav Hanák ocenil, že vláda navýšila rozpočet pro Technologickou agenturu o 400 miliónů a že více peněz půjde i do dopravní infrastruktury. Svaz nemá ani nic proti zvyšování platů státních zaměstnanců.

Jaký nakonec bude mít Česká republika rozpočet rozhodnou předčasné parlamentní volby. Rozpočet, který připravuje Rusnokova vláda v demisi totiž může výrazně upravit Sněmovna a vláda, které vzejdou z říjnových předčasných voleb. Nová Sněmovna se bude návrhem zabývat nejdřív 26. listopadu, kdy ji čeká první schůze po předčasných volbách.

Úřad schválil likvidaci historického dolu (LN, str. 3)

Hnědéh uhli se v Česku nedobývá jen v povrchových dolech. Tradici hlubinné těžby dodnes jako poslední udržuje jiřetínský důl Centrum s třemi stovkami horníků. Český báňský úřad ale kývl majitelům na jeho likvidaci.

DOLNÍ JIŘETÍN / PRAHA Dvě jednotky záchranářů, nákladák s vyprošťovacími a sanitka. To všechno se během chvíle sjelo k dolu Centrum v Dolním Jiřetíně, kde zával uvěznil zkušeného horníka. Při záchraně trávající přes čtyři hodiny pomáhaly desítky lidí. Nakonec jej v bezvědomí vytáhli na povrch.

Psalo se 13. března roku 1995 a důl se po více než stech letech provozu začal dostávat do potíží. V té době sice ještě ročně vytěžil 420 tisíc tun uhlí a o odběratele nebyla nouze, ovšem vláda už tehdy rozhodla o jeho zavření. Nicméně fungoval až doteď. I když v poslední době prý vlastníci těžko shánějí zájemce o surovinu. "Dá se říct, že nyní jen paběrkujeme. Kvalita těženého uhlí je velmi kolísavá a není snadné ho prodat. Proto je také důl dlouhodobě neziskový," popisuje Gabriela Sáričková Benešová, mluvčí společnosti Severní energetická.

Pro svůj plán likvidace teď firma získala důležité razítko. Obvodní báňský úřad v Mostě souhlasí a zavření hlubinného dolu nic nebrání. Dušan Havel, předseda úřadu, vyjmenoval jen několik podmínek. Například tu, že vlastníci musí během likvidace i po ní monitorovat hladinu podzemní vody.

Důl je památkou. Bude z něj lákadlo pro turisty?

Proti rozhodnutí úřadu bylo možné podat odvolání, ale kritici ukončení hlubinné těžby – především Horní Jiřetín a jehomístostarosta Vladimír Buřt – možnost nevyužili. "Už při řízení jsme dali rozpor, který sice vzal báňský úřad v potaz, ale neuznal ho. Odvolání by dopadlo stejně," vysvětluje Buřt. Důl Centrum zaměstnává čtyřicet občanů Horního Jiřetína, většina ze tří stovek posledních horníků

- V roce 2001 ministerstvo kultury vyhlásilo některé části dolu (koupelny, těžní věže či stroje) kulturní památkou.

- Centrum je posledním českým hnědohelným hlubinným dolem a zaměstnává kolem 300 lidí. Český báňský úřad však posvětil jeho likvidaci, majitelé tvrdí, že kvalita uhlí kolísá a blíží se konci zásob.

a povrchových pracovníků je z okolních obcí.

Kdy provoz zavře, zatím není jasné. Spekuluje se o příštím roce. "Definitivní uzavření oddalujeme až na samou hranici možností. Jak dlouho bude důl ještě v provozu, závisí na tom, zda a za jakých podmínek se nám podaří prodat stávající produkci," řekla Benešová.

A firma dnes slibuje, že chce co nejvíc lidí zaměstnat ve svých ostatních provozech. S hlubinným dolováním se ale horníci musí rozloučit.

Po vyfárání poslední směny a ukončení těžby důl úplně neosiří. Několik desítek techniků bude stavbu kontrolovat.

Likvidaci historické šachty "komplikuje" ještě jedna věc. V roce 2001 několik jejích částí vyhlásilo ministerstvo kultury památkou. Punc nedotknutelnosti získala těžní věž, koupelny a třeba i zásobníky. Vladimír Buřt naznačuje, že se debatuje o tom, že by z budov mohla vzniknout technická zajímavost pro turisty. Vlastníci zatím takové nápady nekomentují.

Češi našli kličku v zakazu žárovek. Prodávají je jako topná tělíska (idnes.cz)

http://ekonomika.idnes.cz/cesi-prodavaji-zakazane-zarovky-jako-topna-teliska-fx3-/ekonomika.aspx?c=A130920_205019_ekonomika_zt

Zahraniční:

Obama svým váháním jen pomáhá Asadovi (rozhovor , LN, str. 11)

tvrdí expert na Blízký východ Emanuele Ottolenghi. Pokud prý Západ do války v Sýrii nezasáhne, vyhraje buď Teherán nebo al-Káida

Měsíc po útoku sarinem na předměstské čtvrtě Damašku, při němž zahynulo až 1400 civilistů, syrský prezident přiznal, že disponuje chemickými zbraněmi. Nabídl, ať si je Američané na vlastní náklady odvezou a zlikvidují. Washingtonský analytik Emanuel Ottolenghi se obává, že po slabém Obamově výkonu v posledním měsíci se USA svým nepřátelům na Blízkém východě musejí jevit jako slaboch.

- Británie, Francie a USA vyhlásily, že pokud by se Sýrie nepodrobila rezoluci OSN, která jí má určit, kdy a jakým způsobem vydá své chemické zbraně, bude čelit vážným následkům. Má Asad takové řeči

brát vážně?

V diplomatické řeči se termínem vážné následky myslí užití síly. Zvolený slovník tedy naznačuje, že jsou připraveni vynutit si plnění rezoluce i vojenskou cestou. Problém je, že po dění posledních týdnů, kdy britský parlament odmítl premiéru Cameronovi účast na odvetných akcích proti Asadovi, kdy americký prezident Obama přestoupil červenou linii, kterou předtím sám narýsoval, kdy váhal, čekal, odpovědnost hodil na Kongres a pak na diplomaty a jejich jednání s Ruskem, je bohužel úvaha, že to mohou být prázdné výhrůžky, přípustná. Kdybych byl syrský prezident, stačily by mi zkušenosti posledního měsíce k tomu, abych takové řeči nebral moc vážně.

- Druhá strana dohody z Ženevy ruský ministr zahraničí Lavrov zdůrazňuje, že v dohodě s Kerrym nebyla řeč o možném použití síly a že to by musely přijít nové útoky chemickou zbraní. Co je cílem Moskvy?

Zachránit režim v Damašku. Rusko udělá vše, co bude v jeho silách, aby zabránilo použití síly proti Asadovi. Ani skutečnost, že dohoda o syrském arzenálu chemických zbraní už je víceméně na papíře, neznamena, že Bašár Asad se celého arzenálu skutečně vzdá. Uskutečnění dohody bude narážet na spoustu potíží, možná ta dohoda nebude naplněna nikdy.

- Myslíte potíže praktického rázu?

Ano. Největší bude způsob ověřování. V Sýrii vládne režim, který ještě před pár dny popíral, že by nějaké chemické zbraně vůbec vlastnil. A teď nám titíž lidé mají vyzvonit každý jednotlivý detail o typu zbraní, množství a umístění. Už se objevily zprávy, že režim začal různé věci převážet a stěhovat. Kde pak vezmeme jistotu, že předali všechno a nic neschovávají? Jsou blízcí spojenci Íránců, kteří mají vlastní jaderný program a letité zkušenosti s hraním na kočku a myš. Za druhé abyste mohl verifikovat údaje poskytované režimem, potřebujete významný počet inspektorů přímo v Sýrii. A pro zajištění a zničení zbraní množství specialistů. Kdo je v zemi, která se nachází uprostřed občanské války, bude chránit? Čí vojáci budou ty odborníky doprovázet? Američtí, když jejich prezident slíbil, že americké boty se nedotknou syrské půdy? Vojáci Evropské unie? Rusové? Spojené národy? Jakým by asi své vojáky vybavily mandátem, když Rada bezpečnosti dosud nebyla schopna přijmout jednu prostou rezoluci o Sýrii? Může se stát, že Asad ve svém seznamu začne uvádět depoty s chemickými zbraněmi v oblastech, které kontroluje opozice. Prostě mohou z toho být měsíceaměsíce krajně vyčerpávajícího přetahování, kde Sýrie bude hrát o čas a Rusko ji bude diplomaticky krýt.

- Přiznal byste Obamovi, že Asada zatlačil alespoň do diplomatické defenzivy?

Naopak myslím, že mu spíš pomohl. Hlavní bod pro Asada v této situaci je, že Amerika až na další upouští od vojenského úderu, který mohl vážně poškodit syrskou armádu. Režim si tak koupil spoustu času na vybojování občanské války.

- Je Obama schopný vymáhat předávání chemického arzenálu po Asadovi a současně dodávat zbraně povstalcům? Nebo plán na předávku použije jako výmluvu, aby se dál nemusel angažovat?

Na to zatím nemáme definitivní odpověď. Nicméně prezident dal mnohokrát jasně najevo, že ani případné angažmá Spojených států v syrském konfliktu by neznamenal, že Amerika se staví na tu či onu stranu. A přestože nějaká malá pomoc vybraným skupinám povstalců z USA přichází, mám podezření, že prezident to i nadále nechá na svých regionálních spojencích, tedy Saúdské Arábii, Kataru a Turecku, aby tím jediným zdrojem podpory pro povstalce byli oni. Což je problém, protože když to necháte na Saúdech, Katarech a Turcích, aby určovali, ke komu pomoc doputuje, nebudou to nutně skupiny, které by nejmíc odpovídaly představám Západu o Sýrii po Asadovi.

- Vy byste radil podporovat Syrskou osvobozenkou armádu?

Syrská osvobozenká armáda není zrovna strukturovaná a jednotná síla, ale celkově pořád o dost lepší varianta než některé radikálnější elementy opozice. SOA dnes v zásadě signalizuje, že kromě fronty proti režimu bude muset otevřít i druhou frontu proti al-Káidě. Byla by škoda, kdybychom je nechali samotné v obklíčení, kde z jedné strany musejí čelit sunnitským extremistům, z druhé strany lidem, za nimiž stojí Teherán. Bohužel přesně k tomu zatím Západ svou pasivitou směřuje.

- Je pravda, že během těch dvou a půl let, co se v Sýrii válčí, získávají v opozičním táboře na váze islamisté?

Určitě. Ty už zmíněné muslimské vlády, které opozici dodávají peníze a zbraně, nejsou vlády oddané ideálu liberální demokracie. Přirozeně dávají přednost frakcím, které jim konvenují ideologicky. Jistěže Turci nebudou vyzbrojovat syrské Kurdy, ale Muslimské bratrstvo. A víceméně všichni dobrovolníci ze zahraničí jsou sunnitští radikálové. Připomíná mi to trochu španělskou občanskou válku ve 30. letech, kdy se na začátku umírněné síly v republikánském táboře nedočkaly pomoci od Západu, hlavními donátory bylo Německo a Sovětský svaz a také zahraniční dobrovolníci přicházeli vesměs z fašistických nebo komunistických stran.

- Ve Španělsku by po určité době bylo těžké ze zahraničí podporovat nějakou umírněnou frakci, protože už tam v podstatě žádná nebyla.

Já taky netrpím iluzemi o tom, že by mezi syrskými povstanci převažovali osvícení, liberální demokrati. Ale pokud se příliš zaměříme na různé nedostatky v opozičním táboře, uniká nám větší obrázek. Proti povstalcům stojí brutální režim, který právě použil v masivním měřítku chemické plyny proti civilistům, režim s podporou Íránu a Ruska. Nechat tento režim vyhrát válku, to bude mít strašné regionální následky. Stejně tak politikou nezúčastněnosti Západ dovoluje, aby se v opozičním táboře dominantní silou staly radikální sunnitské skupiny. Čím déle budeme stát mimo, tím horší budou výsledky z hlediska západních zájmů v oblasti. V situaci, jaká je, nám nepomůžou úvahy, nakolik syrská opozice sestává ze zdvořilých a sympatických chlapců. Lepší je seřadit si možné výsledky konfliktu: od ideálních přes žádoucí v rámci možností až po nejmíň žádoucí. Do poslední kategorie spadá jak vítězství Asada, tak vítězství al-Káidy. Dokud se coby Západ držíme stranou, přispíváme k tomu, že se uskuteční jeden nebo druhý z kategorie nejméně žádoucích výsledků.

- Co myslíte těmi strašnými regionálními následky?

Podívejte, nejdřív Obama prohlásil, že extenzivní užití chemických zbraní je pro něj casus belli. Když byly skutečně použity, přirovnal to k nasazení chemických zbraní za první světové války, a dokonce k Osvětím. Čili Bašára Asada vlastně označil za Adolfa Hitlera naší doby. A s takovým člověkem se chce vzápětí dohodnout? Podobnou červenou linii, jakou si stanovil u Sýrie, má jak známo ohledně jaderného programu Íránu. I tady mluví o možných vážných následcích. Pokud se dnes díváte z Teheránu na Obamovo chování vůči Asadovi, i tady pravděpodobně přijdete k závěru, že hrozby na adresu Íránu jsou asi tak stejně věrohodné. Takže Teherán bude asi ještě kurážnější a agresivnější. Vliv USA v oblasti poklesne a regionální spojenci Ameriky možná začnou hledat nějaké aranžmá s Íránem po vlastní ose. Za druhé: pokud svět vyhlásí, že chemické zbraně jsou nepřijatelné, že kdo je použije, dopouští se válečných zločinů, a pak nenásleduje odplata, pak se podílíme na erozi mezinárodních hodnot a diktátorům tím sdělujeme, že i s masovými vraždami vyvážnou bez trestu.

- Sýrie ale úmluvu o zákazu chemických zbraní nikdy nepodepsala. Smí se smlouva uplatňovat na nesignatáře?

Souhlasím, že z právního hlediska to je jistý argument. Ale zkuste si představit, že Sýrie například

není signatářem konvence proti genocidě a že spáchá genocidu. Řekneme v takovém případě, že to je o. k., protože nepřipojila podpis pod konvenci? Nemohli bychom se považovat za civilizované lidi, pokud bychom připouštěli, že režim v Damašku má naprosté právo jen tak zplynovat tisíc lidí, mezi nimi čtyři sta dětí, ve spánku jen proto, že nepodepsal jednu úmluvu.

- Bohužel se zvěrstva ve velkém rozsahu dějí různě po světě. To byste po Obamovi musel chtít, aby zasahoval tu v Sýrii, tu ve střední Africe.

Jistěže Amerika nemůže pořád někde intervenovat z humanitárních důvodů. Jenže z toho, že pokaždé nemáme peníze, vojáky nebo aspoň podporu veřejného mínění, zase nevyplývá, že bychom neměli intervenovat nikdy a nikde. Obama je prezident, který před dvěma a půl roky americkému národu v emotivním projevu vysvětloval, proč posílá americké stíhačky vynucovat bezletové zóny nad Libyí. Tehdy argumentoval humanitárními důvody. Proč v Obamových očích hrozba masakrem v Benghází ospravedlňovala americkou intervenci v Libyi, v konfliktu, který se příliš netýkal strategických zájmů USA, ať už by dopadl tak, či onak? A proč tentýž člověk není ochoten zasáhnout ve válce, která už stála životy 120 tisíc lidí v potvrzených případech a v níž se nasazují chemické zbraně? Akterá se dotýká životních zájmů Ameriky? Jeho uvažování je pro mě záhada.

- Jaké životní zájmy má Amerika v Sýrii?

O tom, že pro Teherán je Sýrie zástupné bojiště a vítězství Asada by považovala za své vítězství nad Západem, už jsem mluvil. Druhý velký zájem by měl být na tom, aby se podařilo zabránit rozpadu Sýrie na státečky a enklávy podle etnického klíče, v nichž panuje chaos. Zkušenost říká, že kdykoliv se v tomto koutu světa objeví nějaký kolabující stát, bezprávný režim, otevírá se tím prostor teroristickým aktivitám, namířeným samozřejmě i proti Spojeným státům. Nemůžeme ignorovat možnost, že Sýrie padne do rukou al-Káidy. Naráz bychom měli Afghánistán zpřed 11. září 2001 na březích Středozemního moře, nota bene by se jeho vládcí mohli dostat k Asadovu obrovskému arzenálu chemických zbraní.

- Proč Barack Obama, když už začal mluvit o americkém zásahu, tyto argumenty na veřejnosti nepoužívá?

Ano, neformuluje je vůbec, asi proto, že vnitřně se pro zásah v Sýrii nikdy nerozhodl, že si přeje, aby ta záležitost prostě pominula. A je to prezident, který má vždycky na paměti nejdřív veřejné mínění a až potom přemýšlí, co je nejlepší pro jeho zemi.

- Není už dnes na intervenci Západu pozdě, nepropásl se vhodný okamžik někdy před dvěma lety?

Já nevím, kdy bylo pozdě. Ale platí, že pokud zůstaneme stranou, umožňujeme jiným vládám určit, jak to dopadne. Intervence by měla alespoň zmírňující dopad na špatný výsledek. Fakt je, že tlačit opozici do jednání s Asadem dnes je asi, jako kdybychom v roce 1994 po Srebrenici říkali bosňáckým muslimům: táák, a teď kluci honem honem na mírovou konferenci, abyste spolu zase mohli šťastně žít ve společné Jugoslávii.

- Co říkáte na Obamův nedávný argument: Byl jsem zvolen, abych války ukončoval, ne abych do válek vstupoval?

Že by právě měl intervenovat v Sýrii proto, aby jednu velmi krvavou válku ukončil. Že jen rozhodný americký zásah může přinést konec.

- Je správný dojem, že éra, kdy bylo veřejné mínění na Západě a v USA zvlášť ochotno k tzv. humanitárním intervencím, pominula s tím, jak blednou vzpomínky na Rwandu a Jugoslávii?

V americkém veřejném životě byl samozřejmě vždycky přítomný izolacionismus. Do Pearl Harboru byla v Americe silná protiválečná strana, která měla svou ikonu Charlese Lindbergha. Druhá světová válka a potom studená válka změnila rozložení sil, americké angažmá mělo značnou podporu veřejnosti. ARwanda nebo Jugoslávie tu ochotu vždycky oživily. Po bolestných zkušenostech posledních deseti let, Afghánistán a Iráku, starý argument "Amerika na prvním místě" znovu ožívá. Amerika je unavená, pochopitelně.

- Byla ve světle toho, co říkáte, a toho, že americké zdroje byly samozřejmě limitované, invaze v Iráku špatná investice?

Přinejmenším to tak hodně lidí cítí. Amerika nejen že tam utratila miliardy dolarů, ale taky přišla o několik tisíc vojáků. Výsledky přitom nejsou zrovna imponující. Afghánistán je dysfunkční země, al-Káida opět na vzestupu – právě díky Libyi a Sýrii –, Irák klouže zpátky do sektářského násilí... Rozumím veřejnému mínění v Americe, které se ptá: k čemu to bylo? Ale tady nejde o veřejné mínění, ale aby prezident dělal, co je správné. Nota bene když slouží už v druhém termínu a nemusí si lámat hlavu se znovuzvolením.

Kdo je...

Emanuele Ottolenghi je rodák z italské Boloně (1969). Vystudoval politologii na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě. Jako odborník na Blízký východ, Írán a Izrael příležitostně dává konzultace různým ministerstvům zahraničí v Evropě. Několik roků vedl Transatlantický institut v Bruselu, před rokem se přesunul do Washingtonu, kde působí v neokonzervativním think tanku Nadace na obranu demokracií. Je autorem několika knih, většinou o Íránu a jeho jaderném programu.

Asad nabízí příměří, opozice je proti (Právo, str. 15)

Rezoluce o jaderných zbraních Izraele při hlasování na jednání MAAE neprošla

Syrská vláda chce nabídnout opozičním povstalcům příměří. V rozhovoru pro britský list The Guardian to řekl vicepremiér Kadri Džámil. Opozice ale vyjednávat s vládou odmítá, dokud neodstoupí prezident Bašár Asad.

"Ozbrojená opozice ani režim nejsou schopny porazit protistranu vojensky," řekl vicepremiér. Kdyby opozice na nabídku přistoupila, měla by prý dodržování příměří zajistit OSN. Sýrie by přistoupila na vyslání pozorovatelů jedině z neutrálních nebo přátelských zemí.

Džámil odpovídá za finanční politiku Sýrie a řekl také, že ztráty syrské ekonomiky dosáhly za konfliktu katastrofálních rozměrů. Vyčíslil je na 100 miliard dolarů (1,9 biliónu korun), což odpovídá dvouleté produkci státu.

USA a Rusko sice letos ohlásily, že zorganizují další ženevskou konferenci k Sýrii, ale zatím se jim to nepodařilo. Opozice na ni odmítá jet, dokud nebude mít záruky o Asadově odstoupení. Konference se v Ženevě konala loni, ale trvala pouze den a nedostavil se na ni žádný syrský zástupce.

Západní komentátoři soudí, že v současné debatě o syrských chemických zbraních musí zákonitě dojít na izraelské jaderné zbraně. List The International Herald Tribune (IHT) napsal, že americký prezident Barack Obama se musí připravit na to, že USA coby hlavní spojenc Izraele budou do této debaty zavlečeny.

Syrský prezident Bašár Asad prohlašuje, že důvodem budování syrského chemického arzenálu byly právě izraelské jaderné zbraně. Je-li nyní ochoten se jich zbavit, vyvstane okamžitě otázka ohledně Egypta (který má rovněž chemické zbraně) a Izraele. Ani jedna z těchto zemí v minulosti nepřistoupila k úmluvě o biologických zbraních.

Obama bude muset zvolit poctivější přístup a přestat ignorovat izraelský jaderný potenciál, jestliže

má někdo brát americký hlas na konferenci k chemickým zbraním vážně, soudí IHT.

Angela asi vyhraje. Otázka zní, s kým bude vládnout (MfD, str. A6);

Zítra se v Německu konají spolkové volby. Favoritem jsou konzervativci kancléřky Angely Merkelové. Jak bude vypadat příští vládní koalice, však zůstává ve hvězdách – reálných možností je několik.

BERLÍN (Od našeho zvláštního zpravodaje) V posledních dnech a týdnech objížděla zemi. Živě si ji přišly vyslechnout tisíce lidí. Třeba v Magdeburgu si dvě dívky přinesly transparent se srdíčkem a nápisem "Mamka". I když se mohlo jednat o vtip, tak toto slovo snad nejlépe vystihuje vztah Němců k Angele Merkelové.

Kancléřka Spolkové republiky dominuje. V zítřejších volbách svůj křesťanský blok CDU/CSU zřejmě dovede k vítězství. Podle různých průzkumů se podpora konzervativců pohybuje kolem 40 procent. Němci na kancléřce oceňují její styl založený na hledání kompromisu i to, jak před několika lety zemi provedla finanční krizí i současnými turbulencemi eura. Její vítězství velmi pravděpodobně představuje asi jediný ostrov jistoty v zítřejším hlasování. Avšak kdo složí příští kabinet, to není vůbec jasné. Jaké jsou možné varianty koalic?

"Černo-žlutá"

Dlouho se zdálo, že Německu bude dále vládnout nynější "černožlutá" koalice, kterou tvoří CDU/CSU a liberální FDP. A to i přesto, že liberálové se pohybují jen těsně nad hranou vstupu do Spolkového sněmu. Podle jednoho z posledních průzkumů mají právě oněch pět potřebných procent. "Chceme pokračovat," ujišťovala kancléřka voliče v Magdeburgu. Opoziční tábor složený ze sociálních demokratů (SPD), Zelených a postkomunistické Die Linke však v posledních týdnech začal posilovat. Kampaň, která byla dlouho ospalá, tak v posledních hodinách nabrala na obrátkách. Ostatně nerozhodnutých voličů je stále téměř třetina z celkových téměř 62 milionů Němců oprávněných hlasovat. Pokud by u moci zůstala současná vládní koalice, tak nelze očekávat ani velké personální změny.

Klíčovou pozici ministra financí by dál zastával Wolfgang Schäuble. Evropská politika Německa by se nezměnila.

"Černo-červená"

I přes maximální snahu současných vládních stran se však může stát, že jedinou možnou variantou po volbách bude vznik velké koalice, tedy CDU/CSU a SPD. Ostatně Merkelová si spolupráci se sociálními demokraty vyzkoušela i v letech 2005 až 2009. A vzhledem k jejímu pragmatickému manévrování, kdy je schopná příhodně vyzobávat program jiných stran, by to nemusel být problém. Navíc se již údajně minimálně v SPD pracuje na podobě možné spolupráce. Oficiálně to ale nikdo neřekne.

"Červeno-zelená"

"Chci se stát kancléřem," hlásal ve čtvrtek v podvečer na Alexandrově náměstí v Berlíně kandidát SPD na vůdčí vládní postavu Peer Steinbrück. Když se před řadou měsíců pustil do volebního boje, tak říkal, že vládnout chce jedinečně se Zelenými. V době, kdy toto deklaroval, se to zdálo jako možné. Nyní ale tyto dvě strany v průzkumech ztrácejí a "červeno-zelená" koalice se zdá nereálná. SPD se sice aktuálně drží na 26 procentech, ale Zelení mají jen deset. Po havárii jaderné elektrárny ve Fukušimě přitom jejich podpora byla až dvakrát větší. "Umí dobře mluvit a má i co říct," řekl MF DNES o Steinbrückovi na mítinku v centru bývalého východního Berlína inženýr Hans-Joachim Billetzky, který hrdě držel červenou stranickou zástavu. Nejen Billetzkému se ale jeho přání asi nesplní a Steinbrück kancléřem nebude.

Další varianty

Vládní strany občas varují před vznikem koalice "červeno-zelenorudé" – tedy SPD, Zelených a Die Linke. Takové spojení se však téměř jistě konat nebude. Sociální demokraté ani Zelení si s postkomunisty zadat nechtějí. Postkomunisté, kteří bodují hlavně v bývalé NDR a nyní mají asi devět procent preferencí, prostě mají stigma, které jejich koaliční potencionál posouvá k nule. Stejně nereálné se zdá spojení konzervativců se Zelenými. Ekologická strana se kdysi zrodila z protestního hnutí proti establishmentu a vstupem do vlády s CDU/CSU by popřela samu sebe.

Velkou neznámou voleb je eurokritická strana Alternativa pro Německo (AfD). Ta se i díky některým svým populistickým manévřům pohybuje těsně pod hranou vstupu do Spolkového sněmu. Pokud by se to straně AfD, jejímž plakátům dominuje modrá barva, podařilo, znamenalo by to malou revoluci a navíc by to ztížilo vytváření vládní sestavy. CDU/CSU a FDP jsou proevropské strany a spolupráce s AfD, která již nyní sní o vstupu do příštího kabinetu, by jim asi nevoněla.

Jak to tedy bude dál, se uvidí. Jisté je zatím jedno – že Německo čekají překvapivě napínavé volby.

Izraelský politolog: Asad zkouší jako Hitler, co mu ještě projde (tyden.cz)

http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asie-a-oceanie/izraelsky-politolog-asad-zkousi-jako-hitler-co-mu-jeste-projde_283318.html

Komentáře:

Jelínek: Havířské emoce mohou otrástit zemi (Právo, str. 6)

Návštěva hospody na Ostravsku může být riziková i s hornickou helmou, jmenujete-li se Zdeněk Bakala nebo Jiří Rusnok. Ověřil jsem si to v těchto dnech ve dvou hospodách.

Lidé očekávají, že se stanou součástí podnikatelských aktivit odpovědných vlastníků. Takových, co mají úctu k majetku i k zaměstnancům, kteří se podílejí na jeho rozšiřování.

Zdeněk Bakala se na pomyslné černé listině ocitl již před časem coby majitel podniku RPG Byty, jenž se proti původním příslibům pustil do divoké privatizace nemovitostí a na něž si četní nájemníci stěžují, že jim dělá ze života peklo.

Nyní temná sláva Bakaly, který se brání, že je už jen třetinovým vlastníkem OKD, prudce stoupla s oznámením uzavření Dolu Paskov. A sotva by si vylepšil reputaci rekvalifikací horníků na knihovníky, kteří by, jak napadlo Klausova ironického extajemníka Ladislava Jakla, mohli nastoupit do Bakalou financované Knihovny Václava Havla.

Překvapivé však je, jak rychle do role nežádoucí osoby vplul současný premiér. Ale stalo se: lidé také předpokládají, že když selže hospodář, jemuž bylo odprodáno veřejné bohatství, stát se chytne za nos a pokusí se minimalizovat škody.

Rusnok sice avizoval, že vláda je připravena kompenzovat následky propouštění, ovšem horníci si přejí zásadnější vstup exekutivy do děje – vždyť hrozí pozvolné odumření celého regionu. Výpovědi na Dole Paskov mohou na sebe jako sněhová koule nabalit likvidaci zhruba osmi tisíc pracovních míst. Oči pro pláč má i občanskodemokratická starostka obce Staříč, v jejímž katastru důl leží. Otazníky visí i nad dalšími třemi doly vlastněnými firmou OKD. Ta je největší soukromou zaměstnavatelkou v kraji, bezprostředně má v rukou osud nějakých patnácti tisíc osob. No a společnost NWR, která OKD ovládá, se v prvním pololetí roku dostala do ztráty 10,2 miliardy korun.

Nedivme se pak, že obyvatelé Ostravska nestíhají jásat nad ochotou Evropské komise finančně podpořit pročištění tamního ovzduší nebo vůlí české vlády popasovat se s kalovými lagunami. Ani policejní zásah na ostravském magistrátu kvůli zadávání veřejných zakázek je nevzrušuje. Teď jim jde o víc než o dýchatelný vzduch, oku lahodící krajinu či průhlednost nákupů na jedné radnici. Jde o práci, o životní úroveň rodin, o atraktivitu od Prahy vzdáleného regionu, na jehož adresu v minulých dnech i ministr dopravy utrousil, kdo že tam tak asi potřebuje kvalitní dopravní spojení.

Jenže severní Morava patří k nejlidnatějším krajům a zůstává ocelovým srdcem republiky. Když tam se hnou ledy, sociální smír a stabilita tuzemské společnosti mohou jít do kopru. "Stačí jedno špatné slovo, kapka a emoce vzplanou," zaprorokoval si jeden z havířů.

Na tahu jsou politici. Žádný z nich situaci nepodceňuje. Pravicoví ale mluví jen o řešení sociálních dopadů, zatímco levicoví doporučují, aby stát převzal iniciativu i v jednáních o budoucnosti dolů. Rusnokův kabinet přešlapuje – "odborníci" patrně mají toto sousto za příliš velké. Vyhlídky Ostravska se bleskově staly předmětem říjnových voleb. Už aby tu byly.

Mitrofanov: Vztah k Zemanovi dělí zemi vejpůl (Právo, str. 6)

Průzkum STEM, který měřil vztah občanů České republiky k prezidentu Miloši Zemanovi, ve včera zveřejněných výsledcích potvrdil setrvalý stav. V době těsně před jeho inaugurací, počátkem března 2013, důvěřovala Zemanovi polovina českých občanů. Tento podíl se za půl roku zvýšil o tři procentní body na současných 53 procent.

Tento nepatrný pohyb nevypovídá o tom, že by postojem dvou skupin, které nejvíce rozděluje právě osoba a styl politického chování Miloše Zemana, přestaly být antagonistické a začaly se sblížovat. Výraznější kladné číslo pro současnou hlavu státu představuje údaj, že Zemana považuje za lepšího prezidenta, než byl Václav Klaus, 56 procent lidí. Není ale zmíněn kontext, který tvoří Klausova amnestie, jejíž dopad na popularitu exprezidenta byl mimořádně nepříznivý.

Téměř polovina (46 procent) dotázaných soudí, že Miloš Zeman podstatnou měrou přispěje k vážnosti úřadu prezidenta. Vedle toho zhruba polovina (52 procent) si myslí, že prezident zasahuje příliš do vnitropolitického dění.

STEM položil čtyři otázky. Zda lidé mají v Zemana důvěru, zda je lepším prezidentem než Václav Klaus, zda přispěje ke zvýšení vážnosti úřadu prezidenta a zda nezasahuje příliš do vnitropolitického dění. V Zemanův prospěch odpovědělo 30 procent lidí. Naopak 29 procent lidí odpovědělo na všechny čtyři otázky jednoznačně v Zemanův neprospěch. Nejde už ani o to, že Zeman ve svém inauguračním projevu sliboval, že chce být pro společnost sjednocujícím prvkem. Půlroční praxe ukázala, že se jako stmelující prezident nechová. Ani jako nestraničská hlava státu. Ale to není tak důležité. Nejedním politikem, a to nejen v české společnosti, je takovou osobností, která lidi přirozeněji rozděluje, nežli by je sjednocovala.

Jde-li o postavu, která má v politické soustavě příslušné místo, z něhož nemá na chod státu rozhodující vliv, může z toho vzniknout i pozitivní efekt. Takto vyhraněný člověk může hájit zájmy svých neméně vyhraněných voličů v některých vyhraněných záležitostech a v míře omezené. To může být nezbytné koření parlamentní demokracie.

Společnost byla svého času rozdělena i vůči Václavu Klausovi na Hradě. Ten sice do chodu státu zasahoval, stejně jako jeho předchůdce Václav Havel. Nikdy ale, ani ve výstrelcích jejich obzvlášť věrných fanoušků, nezaznělo, že by tito dva měli být respektováni jako Ježíš a ostatním by zbyla role jejich apoštolů.

Je to samozřejmě mantra zemanovců jako strany. Jenže vedle tohoto partajního kultu osobnosti se rozmáhá hlasité volání po posunu republiky do poloprezidentského systému. V situaci, kdy je společnost právě kvůli prezidentovi rozdělena vejpůl, by tento směr zaručil, že klid v zemi nebude.

Keller: Proč jde pravice dolů (Právo, str. 6)

Všechny průzkumy preferencí nasvědčují, že parlamentní pravicové strany nedopadnou v předčasných volbách dobře.

Příčiny prudkého sestupu oblíbenosti pravice nejsou zdaleka jen v zavádění vyloženě asociálních reforem, v absenci hodnověrného programu či v nedůstojném, až skandálním chování obou posledních pravicových premiérů.

Vliv pravice průběžně slábne z jiných důvodů. Jejím zlatým obdobím byla devadesátá léta minulého

století. Pravicoví politici tehdy získávali masovou přízeň voličstva především dvěma sliby. Jednak lidem slibovali podíl na privatizovaném majetku, jednak tvrdili, že společnost řízená podle jejich receptů vyřeší problémy, které nakupil minulý vývoj.

První šok přišel již na sklonku devadesátých let. Po probuzení z kupónové euforie občané zjišťovali, že i když byl téměř veškerý majetek rozdán, oni jsou na tom v naprosté většině stejně, jako když nepatřil nikomu. Tuto nepříjemnost bylo ještě možno vysvětlit tím, že se prostě snažili méně než hrstka těch, kteří k velkým majetkům přišli.

Šok druhý byl mnohem bolestnější. Právce dokázala sice majetek mnohdy velice zvláštním způsobem přerozdělit, nijak viditelně to však nepřispělo k řešení problémů společnosti.

Právě naopak. V situaci, kdy nemnozí závratně zbohatli, rostou počty těch, jejichž životní úroveň v lepším případě stagnuje, v horším setrvale klesá. Privatizace nerozjela soutěž mezi firmami ve snižování cen. Pokles daní těm nejbohatším nevede k vyšší tvorbě pracovních míst, a tedy k poklesu nezaměstnanosti. Privatizace bytového fondu nevede k lacinějšímu bydlení.

Česká pravice za uplynulé čtvrt století prakticky nic nevymyslela. Přejala recepty neoliberalů, jejichž neúčinnost byla ve světě dobře známa už v době, kdy se u nás formovaly první pravicové vlády.

Selhání pravicových slibů a receptů otevírá nyní prostor levici. Bude zajímavé sledovat, jakým způsobem tuto šanci promarní.

Kopecký: Obrana Romů před soumrakem (MfD, str. A10)

Všechny průzkumy preferencí nasvědčují, že parlamentní pravicové strany nedopadnou v předčasných volbách dobře.

Příčiny prudkého sestupu oblíbenosti pravice nejsou zdaleka jen v zavádění vyloženě asociálních reforem, v absenci hodnověrného programu či v nedůstojném, až skandálním chování obou posledních pravicových premiérů.

Vliv pravice průběžně slábne z jiných důvodů. Jejím zlatým obdobím byla devadesátá léta minulého století. Pravicoví politici tehdy získávali masovou přízeň voličstva především dvěma sliby. Jednak lidem slibovali podíl na privatizovaném majetku, jednak tvrdili, že společnost řízená podle jejich receptů vyřeší problémy, které nakupil minulý vývoj.

První šok přišel již na sklonku devadesátých let. Po probuzení z kupónové euforie občané zjišťovali, že i když byl téměř veškerý majetek rozdán, oni jsou na tom v naprosté většině stejně, jako když nepatřil nikomu. Tuto nepříjemnost bylo ještě možno vysvětlit tím, že se prostě snažili méně než hrstka těch, kteří k velkým majetkům přišli.

Šok druhý byl mnohem bolestnější. Právce dokázala sice majetek mnohdy velice zvláštním způsobem přerozdělit, nijak viditelně to však nepřispělo k řešení problémů společnosti.

Právě naopak. V situaci, kdy nemnozí závratně zbohatli, rostou počty těch, jejichž životní úroveň v lepším případě stagnuje, v horším setrvale klesá. Privatizace nerozjela soutěž mezi firmami ve snižování cen. Pokles daní těm nejbohatším nevede k vyšší tvorbě pracovních míst, a tedy k poklesu nezaměstnanosti. Privatizace bytového fondu nevede k lacinějšímu bydlení.

Česká pravice za uplynulé čtvrt století prakticky nic nevymyslela. Přejala recepty neoliberalů, jejichž neúčinnost byla ve světě dobře známa už v době, kdy se u nás formovaly první pravicové vlády.

Selhání pravicových slibů a receptů otevírá nyní prostor levici. Bude zajímavé sledovat, jakým způsobem tuto šanci promarní.

Nováček: Výsledky voleb by mohla ovlivnit odolnost zavedených stran (ceskapozice.cz)

<http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/vysledky-voleb-mohla-ovlivnit-odolnost-zavedenych-stran>